

BESTEMMINGSPLAN DE DOORBRAAK

3B + 3C

GEMEENTE ALMELO

Behoort bij de uitspraak van de Afdeling
bestuursrechtpraak van 22/11/2006
no. 200508127/1

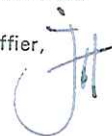

ARCADIS

Infrastructuur, gebouwen, milieu, communications

Behoort bij raadsbesluitnr. 05 01 02
d.d. 27-01-05

de griffier,

BESTEMMINGSPLAN DE DOORBRAAK

GEMEENTE ALMELO

BESTEMMINGSPLAN DE DOORBRAAK

GEMEENTE ALMELO

BESTEMMINGSPLAN DE DOORBRAAK TOELICHTING

WATERSCHAP REGGE EN DINKEL
GEMEENTE ALMELO

3 februari 2005
110302/OF5/0A8/000621/LB

Goedgekeurd:

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Ligging plangebied	6
1.4	Leeswijzer	7
2	Beleidskader	9
2.1	Rijksbeleid	9
2.2	Provinciaal beleid	10
2.3	Regionaal beleid	14
2.4	Gemeentelijk beleid	15
2.5	Vigerende bestemmingsplannen	16
3	Bestaande situatie	19
3.1	Bodem	19
3.1.1	Geologie	19
3.1.2	Grondwater	20
3.1.3	Bodemkwaliteit	20
3.2	Water	21
3.3	Landschap	22
3.3.1	Algemeen	22
3.3.2	Beekdal Loolee	22
3.3.3	Tusvelder waterleiding / Elhorstveld	22
3.3.4	Nieuwe waterleiding op grondmorenerug	23
3.3.5	Beekdal Bornerbroekse waterleiding	23
3.3.6	Tusvelder waterleiding-Zuid en Azelerbeek	24
3.4	Natuurwaarden	24
3.4.1	Wetgeving	24
3.4.2	Voorkomende natuurwaarden	25
3.4.3	Gevolgen aanleg De Doorbraak	27
3.4.4	Juridische consequenties	28
3.5	Archeologie	28
3.5.1	Algemeen	28
3.5.2	Standaard Archeologische Inventarisatie	28
3.5.3	Inventariserend veldonderzoek	29
4	De Doorbraak	31
4.1	Uitgangspunten	31
4.2	Beschrijving per zone	32
4.2.1	Beekdal Loolee	33
4.2.2	Elhorsterveld – Tusvelder waterleiding	34
4.2.3	Nieuwe Waterleiding op grondmorenerug	35
4.2.4	Bornerbroekse waterleiding	36

4.2.5	Beekdal Azelerbeek – Tusvelder waterleiding	38
4.2.6	Bruggen	40
4.3	Watertoets	40
5	Juridische planopzet	43
5.1	Algemeen	43
5.2	Plankaart	43
5.3	Voorschriften	43
5.3.1	Algemeen	43
5.3.2	Bestemmingen	44
6	Economische uitvoerbaarheid	47
7	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	49
7.1	Vooroverleg	49
7.2	Inspraak	49

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

In 1998 is door het waterschap Regge en Dinkel een visie op de Regge opgesteld¹, gericht op het bereiken van een duurzaam functionerende waterhuishouding in het stroomgebied van de Regge. Dit betekent een optimale benutting van gebiedseigen water en het voorkomen van afwenteling van waterproblemen naar andere (deel)gebieden en andere generaties.

Om het aspect duurzaamheid te realiseren is een aantal belangrijke maatregelen voorgesteld, namelijk:

- het scheiden van water van verschillende kwaliteit (stedelijk en landelijk water);
- het koppelen van oude bovenlopen aan de Regge;
- het creëren van bufferzones (retentiegebieden), waardoor het water vertraagd wordt afgevoerd en er mogelijkheden ontstaan om het water beter te benutten;
- de inrichting van het watersysteem af te stemmen op het ecologisch functioneren van het watersysteem en de rol van water in het Twentse landschap.

Eén van de projecten die wordt voorbereid is het realiseren van een nieuwe waterloop “De Doorbraak”.

Op grond van de tracéstudie² is in 1999 ambtelijk en bestuurlijk overeenstemming bereikt over de situering en inrichting van de Doorbraak op hoofdlijnen. Er is gekozen voor het beekdalalternatief, waarbij grotendeels het tracé van bestaande watergangen wordt gevolgd. Het tracé van de Doorbraak is weergegeven in afbeelding 1.1 en loopt door de gemeente Wierden, Almelo, Borne en Tubbergen.

Er is een afzonderlijk bestemmingsplan per gemeente opgesteld, met uniforme voorschriften en toelichting. Deze toelichting geldt voor de gehele Doorbraak.

1.2

DOEL

De Doorbraak heeft drie hoofdfuncties:

1. Veiligheid; door de aanleg van de nieuwe waterloop wordt een extra afvoerweg en meer ruimte voor water(berging) gecreëerd. In de huidige situatie vindt de afvoer plaats via het Lateraal-kanaal en het Banisgemaal. Bij extreme afvoeren is de afvoercapaciteit hiervan niet toereikend.

¹ De Regge, blauwe slagader van Twente. Een visie voor het jaar 2020

² De Doorbraak, landelijk water door de stedenband

De Doorbraak zal een extra afvoer uit het gebied kunnen verwerken, waardoor het veiligheidsniveau wordt verhoogd.

2. Ecologische verbinding; creëren van een verbindingszone tussen kerngebieden, gericht op specifieke doelsoorten.
3. Veerkracht; landelijk (schoon) water van het stroomgebied van de Loolee en de Azelerbeek te koppelen aan schoon water uit het stroomgebied van de Midden-Regge, om zo de dynamiek en het ecologisch functioneren van de Regge te versterken.

Om de aanleg van de Doorbraak mogelijk te maken, dienen de geldende bestemmingsplannen in het plangebied op onderdelen te worden herzien.

Het voorliggende bestemmingsplan maakt de geplande ontwikkelingen mogelijk.

1.3

LIGGING PLANGEBIED

Het gebied waar de Doorbraak wordt gerealiseerd ligt ten zuiden van Almelo.

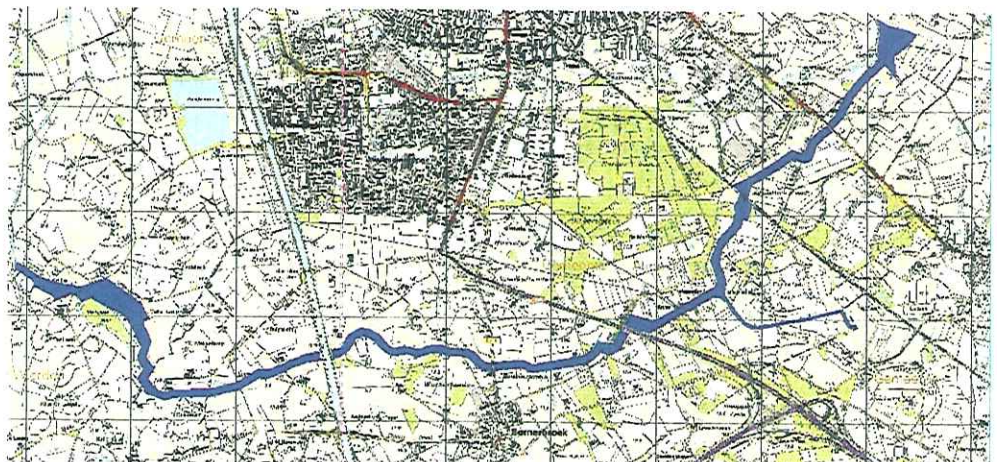
Het tracé kan globaal als volgt worden beschreven:

- de bovenloop van de Doorbraak takt aan op de Loolee. Vanaf de aantakking loopt het tracé richting de provinciale weg Almelo-Borne;
- de Doorbraak kruist de provinciale weg ter hoogte van de Grote Bavenkelsweg en volgt deze tot aan de buurtschap Tusveld;
- vanaf Tusveld loopt de Doorbraak verder in westelijke richting, waarbij de A35 wordt gekruist;
- het tracé loopt verder westwaarts door het gebied Bolschersmors, ten noorden van de kern Bornerbroek, tot aan het Twentekanaal;
- na kruising van het Twentekanaal loopt het tracé verder in westwaartse richting en buigt vervolgens in noordwestelijke richting, naar de buurtschap IJpelo;
- ten noordwesten van IJpelo mondt de Doorbraak uit in de Eksose Aa.

Het plangebied van het voorliggende bestemmingsplan omvat een strook van circa 75 meter breed rondom het beschreven tracé.

Afbeelding 1.1

Ligging de Doorbraak

1.4**LEESWIJZER**

Naast deze toelichting bestaat het bestemmingsplan de Doorbraak uit een set voorschriften en een plankaart. De toelichting is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader samengevat voor de geplande ontwikkelingen.

Hoofdstuk 3 omvat een beschrijving van de huidige situatie in het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de geplande ontwikkelingen in het plangebied toegelicht. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de juridische regeling van dit bestemmingsplan. De economische haalbaarheid van het plan komt aan de orde in hoofdstuk 6. Ten slotte worden in hoofdstuk 7 de resultaten van vooroverleg en inspraak behandeld.

HOOFDSTUK 2 Beleidskader

2.1

RIJKSBELEID

Nota Ruimte

Het kabinet heeft op 23 april 2004 de Nota Ruimte vastgesteld. De nota is gebaseerd ('vervangt') op de beleidsvoornemens zoals verwoord in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening en het Tweede Structuurschema Groene Ruimte. De Nota stelt 'ruimte voor ontwikkeling' centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. De Nota legt alleen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur vast.

De Doorbraak is ten dele gelegen in het economisch kerngebied van Twente met daarin het nationaal stedelijk netwerk Twente. Onderdeel van de ruimtelijke hoofdstructuur vormt de ecologische hoofdstructuur. Ruimte voor water wordt bij voorkeur gevonden door het combineren met andere functies, zoals natuur. Het plangebied van de Doorbraak valt ook onder de Reconstructiewet Concentratiegebieden (zie hierna).

4e nota Waterhuishouding (NW4)

De 4e Nota Waterhuishouding (NW4) vormt het beleidskader omtrent de waterhuishouding voor de komende jaren. De nota gaat verder op de ingeslagen weg van integraal waterbeheer: meer samenhang tussen het beleid voor water, ruimtelijke ordening en milieu. Volgens de 4^e Nota Waterhuishouding moeten watersystemen flexibel en veerkrachtig worden. Hieraan kan op de volgende wijze invulling worden gegeven:

- Door het stimuleren van waterconservering en -buffering worden waterproblemen binnen het gebied zelf opgelost. Tevens worden zo problemen met betrekking tot verdroging en gebiedsvreemd water beperkt.
- Het toelaten van natuurlijke, dynamische processen vergroot het zelfregulerend vermogen van watersystemen. Ook wordt hiermee een bijdrage geleverd aan de ecologische hoofdstructuur.

Om de landelijke beleidsdoelstellingen te kunnen bereiken is een gebiedsgerichte aanpak noodzakelijk. Bij de besluitvorming over de bestemming en inrichting van gebieden dient het aspect 'water' een belangrijke rol te gaan spelen naast economische, ecologische en sociaal-bestuurlijke aspecten.

In de nota wordt de ambitie geuit om, in het kader van het ecologische herstel van watersystemen, verder te investeren in fysieke herstelmaatregelen. Dit herstel dient o.a. plaats te vinden in gebieden waar de waterhuishoudkundige infrastructuur de veerkracht van het watersysteem beperkt. Nieuw aan te leggen infrastructuur dient bij te dragen aan de veerkracht van het watersysteem als geheel.

Waterbeheer 21e eeuw (WB21)

De commissie Waterbeheer 21e eeuw concludeert dat er een andere aanpak nodig is van het waterbeleid. Zij gaat hierbij uit van de volgende drie principes:

Anders omgaan met waterbeheer

Overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms vasthouden in de bodem en in oppervlaktewater. Zonodig water tijdelijk bergen in retentiegebieden langs de waterlopen, waarvoor ruimte moet worden gecreëerd. Water mag slechts worden afgevoerd naar elders indien het niet mogelijk is om het vast te houden.

Ruimte voor water

Er moet voldoende ruimte worden gereserveerd voor water. Er mag geen nieuwe ruimte worden onttrokken aan het watersysteem. Water wordt weer een sturend principe bij de ruimtelijke ordening in Nederland. Waar nodig moet ruimte beschikbaar worden gesteld voor het tijdelijk bergen van water.

Meervoudig ruimtegebruik

Water kan via meervoudig ruimtegebruik worden gekoppeld aan andere functies. In het stedelijk gebied kan water worden gecombineerd met stedelijke herinrichting en stadsuitbreiding. In het landelijke gebied kan water worden gecombineerd met landbouw, natuur en recreatie. In grootschaliger combinaties van waterbeheer en natuurontwikkeling dienen zowel kwantiteits- als kwaliteitsdoelstellingen te worden gerealiseerd.

Een belangrijk instrument bij het handhaven van deze principes is de Watertoets. Deze is opgenomen in de Nota Ruimte. Besluiten over ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen mogen niet meer genomen worden zonder een watertoets:

- Een locatiebesluit wordt getoetst op de gevolgen voor het watersysteem.
- Aangegeven wordt waarom zo'n besluit gerechtvaardigd is met het oog op een betrouwbaar, duurzaam en bestuurbaar watersysteem.
- Vastgelegd wordt welke compenserende maatregelen nodig zijn om nadelige gevolgen voor het watersysteem te voorkomen.

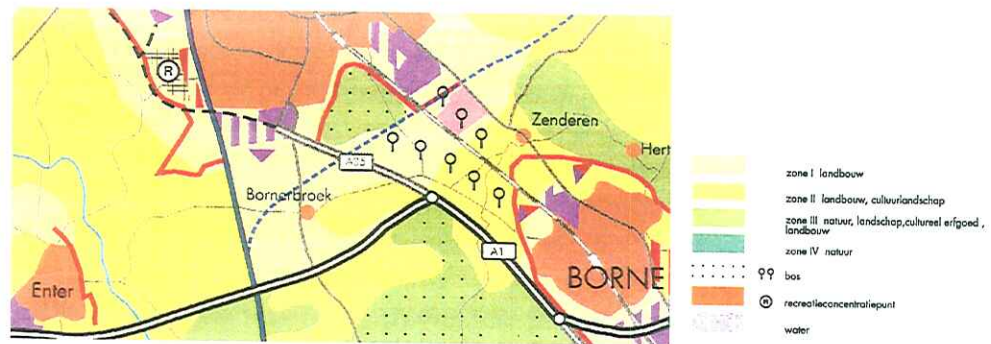
2.2**PROVINCIAAL BELEID*****Streekplan Overijssel 2000+***

Het ruimtelijke beleid van de provincie Overijssel is neergelegd in het streekplan Overijssel 2000+. Het beleid ten aanzien van de groene ruimte kent de volgende doelstellingen:

- ontwikkeling van bestaande en nieuwe functies, 'passend' binnen de groene ruimte;
- bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor een economisch en milieuhygiënisch duurzame landbouw;
- instandhouden, herstellen en ontwikkelen van een grote rijkdom aan natuurwaarden (biodiversiteit). Natuurwaarden worden geconcentreerd in de provinciale ecologische hoofdstructuur;
- versterking van de landschappelijke kwaliteit en bescherming van cultureel erfgoed;
- behoud en versterking van het voorzieningenniveau voor recreatie en toerisme;
- goede onderlinge afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en waterhuishouding;
- instandhouding, herstel en ontwikkeling van bossen en landgoederen;
- nieuwe bebouwing en grondgebruiksvormen die niet functioneel zijn gebonden aan de groene ruimte zijn daar in principe niet toelaatbaar. Uitbreiding van niet functioneel aan de groene ruimte gebonden gebruiksvormen wordt tegengegaan.

Afbeelding 2.2

Streekplan Overijssel 2000+

Een groot deel van het tracé van de Doorbraak ligt in een gebied dat op de streekplankaart is aangeduid als "Zone 1, landbouw". Het ruimtelijk beleid voor deze gebieden is gericht op ontwikkeling van de landbouw. Zo dient de waterhuishoudkundige situatie te worden afgestemd op de landbouw. Hierbij dienen bestaande natuurwaarden en landschappelijke waarden in stand te worden gehouden. Natuurlijk reliëf dient zoveel mogelijk behouden te blijven. Ten westen van het Twentekanaal ligt een deel van het tracé van de Doorbraak in een gebied dat is aangeduid als "Zone 2, landbouw en cultuurlandschap". Naast de ontwikkeling van de landbouw is het ruimtelijk beleid in dit gebied vooral gericht op het behoud en de ontwikkeling van landschappelijke waarden, cultureel erfgoed en recreatie. Door het plangebied loopt het studietracé voor het Twente-Mittellandkanaal.

Het streekplan voorziet in de inrichting van een robuuste groene zone tussen Almelo en Borne. In deze zone mogen geen stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden.

Het groene gebied is bedoeld voor rustige vormen van recreatie en natuur. Tevens versterkt het gebied de geleiding tussen de verschillende stedelijke gebieden in de Twentse stedenband. Het streekplan voorziet reeds in de doorbraak van het water van de Midden-Twentse beken naar de Laagland-Regge.

De provinciale ecologische hoofdstructuur moet in 2018 ontwikkeld zijn tot een ruimtelijk samenhangend, stabiel en duurzaam ecologisch systeem. Hierbij worden grotere eenheden natuur en meer aaneengesloten natuurgebieden ontwikkeld. Zowel de interne als de onderlinge samenhang tussen natuur- en bosgebieden wordt versterkt, bijvoorbeeld door middel van ecologische verbindingzones.

Ten aanzien van de aspecten water en milieu wordt gestreefd naar een gebundelde inzet van water- en milieu-instrumenten. De inzet van deze instrumenten is gericht op de bescherming en de ontwikkeling van de kwaliteiten van de groene ruimte en de provinciale ecologische hoofdstructuur in het bijzonder.

Milieubeleidsplan Overijssel 2000+

Volgens artikel 4.9 van de Wet milieubeheer stellen provinciale staten eenmaal in de vier jaar een provinciaal Milieubeleidsplan vast, dat is gericht op de bescherming van het milieu. In het Milieubeleidsplan geeft de provincie aan welke resultaten zij wil realiseren op het gebied van milieubescherming. In het plan worden gebieden aangeduid waar de kwaliteit van het milieu, of onderdelen daarvan, bijzondere bescherming behoeft.

In het Milieubeleidsplan Overijssel 2000+ geeft de provincie aan, dat de milieukwaliteit in en rondom de provinciale ecologische hoofdstructuur nog niet op het gewenste niveau is. Dit wordt veroorzaakt door verdroging van oorspronkelijk natte gebieden, vermessing en verzuring, geluidshinder, aantasting van het landschap door bouwwerken en doorsnijding door wegen. Het beschermen van de ecologische hoofdstructuur is daarom een van de speerpunten van het beleid. Hiertoe zijn zogenaamde milieubeschermingsgebieden aangewezen. Het tracé van de Doorbraak ligt gedeeltelijk binnen een milieubeschermingsgebied. Het betreft het gedeelte van het tracé ten oosten van de A35.

Door middel van de uitvoering van het Milieubeleidsplan worden maatregelen vastgesteld, die zijn gericht op de bescherming van de provinciale ecologische hoofdstructuur. De maatregelen worden afgestemd op de specifieke natuurdoeltypen ter plaatse.

Waterhuishoudingsplan Overijssel 2000+

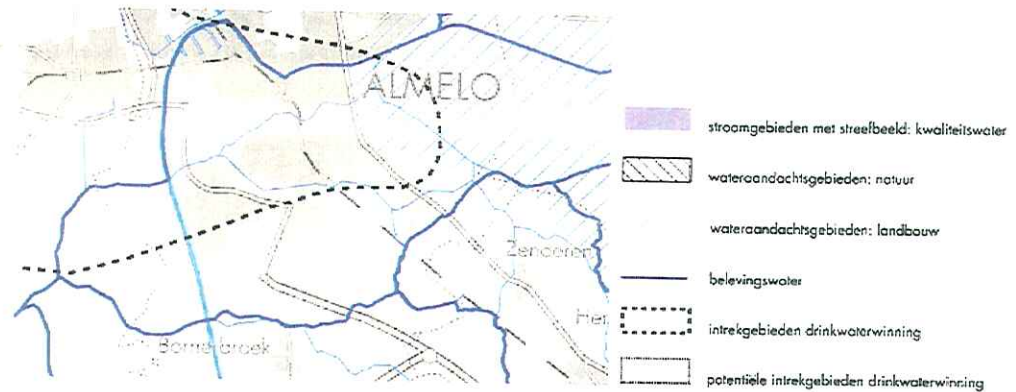
Op grond van artikel 7 van de Wet op de waterhuishouding stellen Provinciale Staten een Waterhuishoudingsplan op. Hierin worden de hoofdlijnen aangegeven van het provinciale waterhuishoudkundige beleid, voor een periode van ongeveer 20 jaar. Het Waterhuishoudingsplan is erop gericht om de watersysteembenadering te laten doorwerken in andere beleidsterreinen. Het plan omvat opgaven voor de verschillende actoren op het gebied van de waterhuishouding, waaronder de waterschappen. Zo vormt het plan een toetsingskader voor concrete uitvoeringsmaatregelen en besluiten van waterschappen.

Het waterbeleid van de provincie Overijssel kent de volgende doelstellingen:

- *Water zwaarder laten wegen in het provinciale beleid.*
Sterker rekening houden met water bij ruimtelijke keuzes: water als ordenend principe.
- *Herstellen van de veerkracht van watersystemen.*
Water dient langer in het gebied te worden vastgehouden. Hierdoor kan wateroverlast, verdroging en bodemdaling worden beperkt of voorkomen. Aantasting van de veerkracht van watersystemen moet worden gecompenseerd door middel van inrichtingsmaatregelen. Bij hoge waterstanden dient de veiligheid gewaarborgd te worden. Vochttekorten voor landbouw en natuur dienen te worden teruggedrongen. Hiertoe worden zogenaamde wateraandachtsgebieden aangewezen.
- *Verbeteren van de kwaliteit en inrichting van watersystemen.*
Er wordt gestreefd naar een aantrekkelijke inrichting van watergangen en een goede waterkwaliteit. Per deelgebied wordt hiertoe een streefbeeld vastgesteld:
  - basiswater: economische functie;
  - belevingswater: landschappelijke en recreatieve functie;
  - kwaliteitswater: natuur en landschappelijke functie.
 Het streefbeeld is bepalend voor het beheer dat het waterschap voert over de betreffende wateren.
- *Realiseren van een duurzaam beleid van het stedelijke water en de waterketen.*
Het beleid voor water in stedelijke gebieden is gericht op het opheffen van grondwateroverlast, het verbeteren van rioolstelsels en het verbeteren van de waterkwaliteit en de inrichting van watergangen en -partijen.

Afbeelding 2.3

Waterhuishoudingsplan
Overijssel 2000+

In het Waterhuishoudingsplan is de ontwikkeling van de Doorbraak reeds voorzien. Het tracé is hertoe op de plankaart aangeduid. Op de Doorbraak is het streefbeeld "belevingswater" van toepassing. Dit betekent dat er ten aanzien van de aspecten landschap, recreatie en/of ecologie extra aandacht wordt besteed aan de inrichting, beheer en onderhoud van de Doorbraak. Het is de bedoeling om een grotere diversiteit aan planten en dieren en een verhoging van de belevingswaarde en recreatieve waarde te bewerkstelligen. De aandacht richt zich met name op de oevers en de overgang van water naar land. Inrichtingsmaatregelen bestaan bijvoorbeeld uit natuurvriendelijk ingerichte oevers, plasdras bermen en recreatieve voorzieningen.

Op het plangebied zijn tevens de uitgangspunten voor het streefbeeld "basiswater" van toepassing. Voor activiteiten langs de waterloop geldt daarom een stand still-beginsel ten aanzien van nieuwe lozingen.

Beleidsplan Natuur en Landschap

In het Beleidsplan Natuur en Landschap wordt het beleid ten aanzien van de provinciale ecologische hoofdstructuur beschreven. Binnen de provinciale ecologische hoofdstructuur worden de volgende onderdelen onderscheiden:

- kerngebieden: grotere bestaande natuurterreinen, landgoederen, meren, grote wateren en rivieren;
- natuurontwikkelingsgebieden: gebieden die ontwikkeld worden tot kerngebied of bijdragen tot vergroting van de kerngebieden;
- verbindingzones: stelsels van kleine gebieden en/of lijnvormige elementen waardoor uitwisseling van planten en dieren tussen kerngebieden mogelijk is.

Ten zuiden en ten oosten van Almelo liggen delen van de ecologische hoofdstructuur. Tussen deze delen ligt een groenbuffer die als ecologische schakel moet fungeren tussen het noordoostelijke en het zuidwestelijke deel van de ecologische hoofdstructuur.

Natuurgebiedsplan / Beheersgebiedsplan Zuid-Twente

In het natuurgebiedsplan c.q. beheersgebiedsplan is de begrenzing en de natuurdoelen van de te ontwikkelen natuurgebieden en beheersgebieden in Zuid-Twente vastgesteld. Het plan vormt de uitwerking van het provinciale Beleidsplan Natuur en Landschap. Ten aanzien van het plangebied van de Doorbraak geeft het plan aan, dat hier een omvorming zal plaatsvinden van het huidige, onnatuurlijke watersysteem naar een meer natuurlijk watersysteem met de daarbij horende inrichting, gebruik en natuurwaarden. Het voorziet ook in de begrenzing van 40 ha nieuw natuurgebied rondom het Mokkelengoor. In aansluiting op het natuurgebied dienen deze gronden als halfnatuurlijk grasland en bos/struweel te worden beheerd.

De Bornerbroekse waterleiding is aangewezen als ecologische verbindingzone (EVZ), en is als zodanig een onderdeel van een stelsel van verbindingen tussen de beekdalen in Noordoost-Twente en het stroomgebied van de Regge.

2.3

REGIONAAL BELEID

Reggevisie

In 1998 is door het Regge en Dinkel de visie "Regge, blauwe slagader van Twente" opgesteld. Deze visie is gericht op het bereiken van een duurzaam functionerende waterhuishouding in het stroomgebied van de Regge. Dit betekent een optimale benutting van gebiedseigen water en het voorkomen van afwenteling van waterproblemen naar andere (deel)gebieden en andere generaties.

Om het aspect duurzaamheid te realiseren wordt een aantal maatregelen voorgesteld:

- het scheiden van water van verschillende kwaliteit (stedelijk en landelijk water);
- het koppelen van oude bovenlopen aan de Regge;
- het creëren van bufferzones (retentiegebieden), waardoor het water vertraagd wordt afgevoerd en er mogelijkheden ontstaan om het water beter te benutten;
- de inrichting van het watersysteem af te stemmen op het ecologisch functioneren van het watersysteem en de rol van water in het Twentse landschap.

Om te komen tot een beter beheer van de watervoorraad wordt voorgesteld om de bovenlopen van de Twentse beken weer aan te koppelen op de Regge.

Het overtollige water uit het landelijke gebied ten oosten van de Twentse stedenband wordt daarna afgevoerd via de Laaglandregge (de Doorbraak).

Ontwerp-Reconstructieplan Salland-Twente

De Reconstructiewet voorziet in een ruimtelijke en integrale aanpak van de mest-, milieu- en veterinaire problemen. Het vormt het kader voor een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de intensieve veehouderij, gekoppeld aan een vitalisering van een intensief gebruikt en kwetsbaar deel van het landelijk gebied. Prioritaire thema's zijn duurzame landbouw, EHS en water. Een van de instrumenten is de ruimtelijke zonering van het landelijk gebied.

De provincie Overijssel heeft het ontwerp-reconstructieplan in november 2003 vastgesteld. Het plan geeft aan dat de Doorbraak is omgeven door verwevingsgebied, en opgenomen als hoofdaccent water en natuur (streefbeeld 2015). De Doorbraak is een planuitwerking voortkomend uit de reconstructie.

Regionaal Bedrijventerrein Twente

Er zijn plannen ontwikkeld om tussen het tracé van de Doorbraak en de (doorgetrokken) A-35 het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) te realiseren. Onderdeel van de plannen is een verbreding van het profiel van de Doorbraak ter plaatse van het bedrijventerrein, in verband met het functioneren van de ecologische verbindingzone. Over deze verbreding heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden met de partijen die bij de realisering van het bedrijventerrein betrokken zijn. Er is overeenstemming bereikt over de wijze waarop de verbreding kan worden gerealiseerd.

Op 23 april 2003 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het besluit tot vaststelling van de 'partiele herziening Streekplan Overijssel 2000+, locatiekeuze Regionaal Bedrijventerrein Twente' vernietigd.

Naar aanleiding van deze uitspraak zal ook een gebied ten noorden van Almelo onderzocht worden als mogelijke locatie voor een toekomstig regionaal bedrijventerrein. Almelo-Zuid blijft voor een RBT echter een reële optie.

Indien het RBT op de locatie Almelo-Zuid wordt gerealiseerd, zal de verbreding van het tracé van de Doorbraak in het bestemmingsplan voor het RBT worden opgenomen.

2.4

GEMEENTELIJK BELEID

Structuurplan Almelo

In het Structuurplan Almelo is vastgelegd hoe de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Almelo de komende jaren in hoofdlijnen zal plaatsvinden. Het structuurplan heeft betrekking op het gehele gemeentelijke grondgebied.

De ruimtelijke hoofdstructuur van Almelo wordt gekenmerkt door vier groene lobben die vanuit het omliggende buitengebied tot aan de rand van het stadscentrum reiken. Het ruimtelijke beleid is gericht op het behoud van de lobbenstructuur. Binnen deze structuur moet worden gezocht naar de nodige uitbreidingsruimte voor stedelijke functies.

Het Nijreesbos vormt de zuidelijke groene lob. Het plangebied van de Doorbraak loopt langs de zuidzijde van het Nijreesbos. De aanleg van de Doorbraak is in het structuurplan reeds voorzien. Op de plankaart van het structuurplan is globaal de ligging van de Doorbraak aangegeven. De Doorbraak versterkt de relatie van de zuidelijke groene lob met de waardevolle groen- en waterstructuren rondom de stad.

In het structuurplan wordt tevens aandacht besteed aan waterbeheer. Uitgangspunt van het waterbeleid is een scheiding tussen het stedelijke watersysteem (Stadsregge) en het landelijke watersysteem (Laaglandregge). De bedoeling hierbij is, om schoon en minder schoon water van elkaar te scheiden. Het beleid van de gemeente Almelo en het waterschap is gericht op een vergroting van het schoon watersysteem. De aanleg van de Doorbraak past binnen het streven om de waterkwantiteit van de Laaglandregge te verbeteren.

Landschapsbeleidsplan Wierden

In de nabijheid van het tracé van de Doorbraak ligt het beekdal van de Regge en een gebied van verspreid liggende zandopduikingen. Het eerste landschapstype is waardevol door zijn openheid. Het tweede type is kenmerkend door zijn verspreid voorkomende bebouwing en beplantingselementen wat geresulteerd heeft in een zeer gevarieerd en afwisselend landschap. De voorstellen voor de genoemde gebieden zijn:

- beplanting langs wegen op dekzandruggen;
- versterking van de beplanting langs de bedijkte beken;
- beplanten van de randen van het beekdal;
- het visueel-ruimtelijk van elkaar scheiden van Wierden en Almelo.

2.5

VIGERENDE BESTEMMINGSPLANNEN***Almelo***

Het grootste gedeelte van het tracé van de Doorbraak ligt op het grondgebied van de gemeente Almelo. Op dit gedeelte is het bestemmingsplan Buitengebied 1985 van toepassing, van de toenmalige gemeente Borne. Op het plangebied zijn thans de volgende bestemmingen van toepassing:

- *Agrarisch gebied.*
De gronden met deze bestemming zijn bedoeld voor de uitoefening van de landbouw. Hierbij is de exploitatie en vestiging van volwaardige agrarische bedrijven toegestaan. Tevens zijn de gronden bedoeld voor het behoud en/of herstel van natuur- en cultuurwaarden, alsmede de relatie tussen natuur- en cultuurwaarden. Ten slotte is extensieve recreatie toegestaan.
- *Agrarisch gebied met landschappelijke waarde.*
De gronden met deze bestemming zijn bedoeld voor de uitoefening van de landbouw. Tevens zijn de gronden bedoeld voor het behoud en/of herstel van natuur- en cultuurwaarden, alsmede de relatie tussen natuur- en cultuurwaarden. Ten slotte is extensieve recreatie toegestaan. De bouw mogelijkheden zijn beperkt.
- *Agrarisch gebied met grote landschappelijke waarde.*
De gronden met deze bestemming zijn bedoeld voor de uitoefening van de landbouw. Tevens zijn de gronden bedoeld voor het behoud en/of herstel van natuur- en cultuurwaarden, alsmede de relatie tussen natuur- en cultuurwaarden. Ten slotte is extensieve recreatie toegestaan. De bouw mogelijkheden zijn zeer beperkt.
- *Agrarisch bouwblok (met woning).*
Op de gronden met deze bestemming is de vestiging, bouw en exploitatie toegestaan van agrarische bedrijfsgebouwen, al dan niet met een bedrijfswoning.
- *Element van landschappelijke waarde.*
Deze gronden zijn bedoeld voor het behoud en/of herstel van natuur- en cultuurwaarden, alsmede de relatie tussen natuur- en cultuurwaarden.
- *Bos met natuurwaarde.*
Deze gronden zijn bedoeld voor het behoud en/of herstel van natuur- en cultuurwaarden, alsmede de relatie tussen natuur- en cultuurwaarden. Tevens is extensieve recreatie toegestaan.
- Naast de hiervoor genoemde bestemmingen, zijn op onderdelen van het plangebied de volgende bestemmingen van toepassing: "Waterstaatkundige doeleinden I" (Twentekanaal), "Waterstaatkundige doeleinden II" (o.a. Bornerbroekse waterleiding), "Primaire weg" (A35) en "Quartaire en overige verharde wegen" (o.a. viaduct A35 en andere wegen in het plangebied).

Wierden

De aansluiting van de Doorbraak op de Eksosche Aa vindt plaats op het grondgebied van de gemeente Wierden. De bestemming van het tracé van de Doorbraak is thans geregeld in het bestemmingsplan Buitengebied 1985.

- Het gebied tussen de Eksosche Aa en het Mokkalengoor heeft de bestemming "Agrarisch gebied met landschappelijke waarde". Ook het gebied rondom het Mokkalengoor heeft deze bestemming. Gronden met deze bestemming zijn bedoeld voor de uitoefening van het agrarisch bedrijf, alsmede voor het behoud, herstel en de versterking van de aanwezige landschappelijke waarden. Bepaalde gronden zijn tevens bestemd voor de bescherming van de waterhuishouding in het aanliggende natuurgebied.

- Het Mokkelengoor zelf heeft de bestemming "Natuurgebied". De gronden met deze bestemming zijn bedoeld voor het behoud, herstel en de versterking van de aldaar voorkomende, dan wel daaraan eigen, natuurlijke, landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden. Hiernaast is ook extensieve recreatie toegestaan.
- De Bornerbroekse waterleiding heeft de bestemming "Water". Deze gronden zijn bedoeld voor de waterhuishouding, waterrecreatie en het verkeer te water.

Tubbergen

De aansluiting van de Doorbraak op de Loolee vindt plaats op het grondgebied van de gemeente Tubbergen. Ter plaatse van deze aansluiting geldt het bestemmingsplan Buitengebied 1990. Het betreffende gebied heeft de bestemming "Agrarisch gebied". De gronden binnen deze bestemming zijn bedoeld voor de uitoefening van een agrarisch bedrijf, met de daarbij behorende bebouwing.

HOOFDSTUK 3

Bestaande situatie

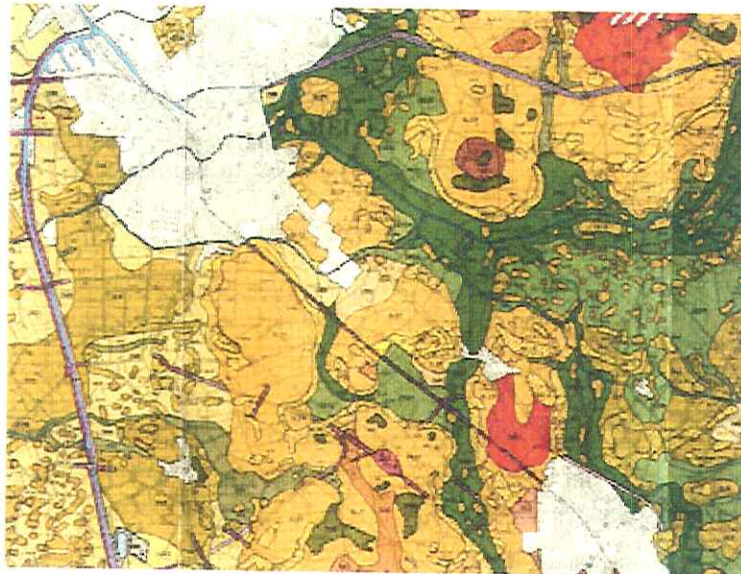
3.1 BODEM

3.1.1 GEOLOGIE

De natuurlijke gesteldheid van Twente wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van stuwwallen. Zij zijn ontstaan tijdens de derde ijstijd (Riss). Toen de gletsjers zich door een temperatuurstijging naar het noorden terugtrokken, bleef een geplooid landschap achter met door het ijs meegevoerde en opgestuwde morenen (zand, grind en steenblokken). In samenhang met deze ruggen of stuwwallen is een aantal beeksystemen ontstaan. Tijdens de vierde en laatste ijstijd was sprake van een toendraklimaat. Het was koud, droog en stormachtig en er werd een dik pakket dekzand als een deken over het landschap afgezet.

Afbeelding 3.4

Bodemkaart

De dekzandvlakten en zwak golvende dekzandruggen (lichtgroen) zijn relatief groot-schalige structuren. De dekzandkopjes en gordeldekzandruggen (geelgroen) zijn kleinschalig (van minder dan 1 ha tot circa 20 ha), deze structuren leiden soms tot het grillige reliëf in het gebied. Ten oosten van Almelo bevindt zich een noord-zuid gelegen zone van kleinere stuwwallen en grondmorene (rood en oranje).

Bij Almelo wordt deze doorsneden door een breed beekdal (donkergroen), waardoor nu de Bornsche Beek, de Loolee en het Lateraal kanaal lopen. De Tusvelder waterleiding is gelegen in een kleiner beekdal.

De ontwikkeling van de bodems in het gebied houdt nauw verband met de geomorfologie. Op de gordeldekzandruggen en de dekzandkopjes bevinden zich dikke eerdgronden (bruin), op de grondmorenerug zijn podzolen tot ontwikkeling gekomen (oranje-bruin), in de beekdalen en op de verspoelde dekzandvlakten worden vooral moerige gronden (paars) en beek- en gooreerdgronden (groen) aangetroffen.

3.1.2 GRONDWATER

De grondwaterstroming wordt bepaald door infiltratie in het oosten op de heuvelrug bij Oldenzaal-Enschede en de drinkwaterwinning ten westen van Wierden. Gemiddeld stroomt het grondwater van het oosten naar het westen.

Ook het oppervlaktewater speelt een grote rol bij de grondwaterstroming. De Regge en het Twentekanaal werken over het algemeen drainerend.

De stijghoogte in het watervoerend pakket ligt ten oosten van Almelo op circa NAP +10/+11 m en bij Wierden op circa NAP +7/+8 m.

3.1.3 BODEMKWALITEIT

Algemeen

Om globaal inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit in en om het plangebied is er een historisch bodemonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport "Historisch bodemonderzoek de Doorbraak" (ARCADIS, 5 februari 2003). Het doel van het historisch onderzoek is het achterhalen van (potentieel) verontreinigende activiteiten die nu plaatsvinden of in het verleden binnen of nabij het plangebied hebben plaatsgevonden.

Er is informatie verzameld over het vroegere en het huidige gebruik van de locatie en de directe omgeving. Daarnaast zijn de bestaande bodemkundige/hydrologische gegevens geïnventariseerd.

Het historisch bodemonderzoek is uitgevoerd conform de NVN 5725, "Leidraad bij het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, oriënterend en nader onderzoek" (oktober 1999). Het onderzoek bestaat uit een drietal onderdelen:

Archiefonderzoek

Naar aanleiding van de op de luchtfoto's gevonden aanwijzingen is nader archiefonderzoek verricht bij de gemeenten Almelo, Wierden Borne en Tubbergen. Hierbij zijn diverse milieudossiers, bouwdoossiers, bodemonderzoeken, historische literatuur en kaartmateriaal onderzocht om de ontwikkelingsgeschiedenis van het plangebied in beeld te brengen.

Het bestuderen van luchtfoto's

Met behulp van luchtfoto's uit verschillende jaren kan inzicht worden verkregen in de veranderingen die in de loop van de tijd in het landschap hebben plaatsgevonden.

Hierbij is specifiek aandacht besteed aan activiteiten die de kwaliteit van de bodem negatief kunnen hebben beïnvloed.

Locatiebezoek

De informatie die is verkregen uit het archiefonderzoek en het bestuderen van luchtfoto's, is geverifieerd en aangevuld door middel van een locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek is de actuele situatie van het studiegebied vastgelegd. Hierbij is gelet op (potentieel) bodem-bedreigende activiteiten.

Resultaten

Uit informatie uit de archieven van de gemeenten Almelo, Wierden en Tubbergen blijkt dat er binnen het studiegebied geen vergunningen zijn afgegeven in het kader van de Hinderwet, BOOT (Besluit opslaan in ondergrondse tanks) en Wet milieubeheer.

Voor de autosloperij ten noorden van het tracé, nabij de weg Bolscherlanden, is een Hinderwetvergunning verleend. Er zijn geen bodemonderzoeken uitgevoerd binnen het studiegebied. Op basis van de historische kaarten zijn geen potentieel verdachte locaties waargenomen. Het locatiebezoek heeft geresulteerd in de volgende conclusies:

- in kleine bossages is puin en asbest (platen) waargenomen;
- het is mogelijk dat er gebruik is gemaakt van teerhoudend asfalt als verhardingsmateriaal;
- op niet-verharde paden kan asbesthoudend puin voorkomen;
- enkele opstallen bevatten asbesthoudende dakbedekking;
- in het gebied dat grenst aan de autosloperij kan sprake zijn van bodemverontreiniging;
- op de schouwpaden is slootmateriaal gelegd;
- omdat er sprake is van een hoog ijzergehalte in het water, kan er arseen voorkomen in de sliblaag van sloten;
- sloten kunnen gedempt zijn met behulp van puin of stortmateriaal;
- rondom hoogspanningsmasten kunnen metalen voorkomen;
- er bestaat nog onduidelijkheid omtrent het voorkomen van kabels en leidingen in het gebied.

Vervolgonderzoek

Op basis van de resultaten van het historisch bodemonderzoek zal een verkennend bodemonderzoek worden uitgevoerd, conform de norm NEN 5740. Bij een verkennend bodemonderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen verdachte locaties en onverdachte locaties.

Uit het historisch bodemonderzoek blijkt, dat een groot deel van het tracé als onverdacht kan worden aangemerkt. In het onverdachte gebied wordt verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, conform de norm voor onverdachte locaties. Er zal hierbij aandacht worden besteed aan de fysische herbruikbaarheid van het vrijkomende materiaal.

De ondergrond van het tracé vanaf de Eksosche Aa tot Mokkelengoor is als eerste onderworpen aan een nader onderzoek. Er zijn geen bodemverontreinigingen aangetroffen. Hergebruik van het vrijkomende materiaal is mogelijk.

3.2**WATER**

Het gebied ten zuiden van Almelo is dooraderd met beekdalen. Daarnaast is er een tweetal kanalen aangelegd. In grote lijnen loopt het gebied af van oost naar west en het bekenstelsel watert dan ook naar het westen af op de Regge.

De Bornsebeek voert 'stedelijk' water aan dat voornamelijk door het Lateraal kanaal om Almelo wordt heengeleid.

De Loolee en de Azelerbeek voeren landelijk water dat nu ook nog via het Lateraal kanaal en gedeeltelijk de Weezebeek wordt afgevoerd. In de toekomst gaat dit kwalitatief betere water via de Doorbraak naar de Regge.

Het kanaal Almelo-Nordhorn en het Twentekanaal vormen een zelfstandig watersysteem dat het bekenstelsel doorsnijdt.

3.3 LANDSCHAP

3.3.1 ALGEMEEN

Het Twentse landschap wordt gekenmerkt door een kleinschalige, organische structuur. Ten grondslag aan deze structuur liggen subtiele hoogteverschillen in het landschap, zoals beekdalen en essen. Monumentale lanen en bossen, houtwallen en verspreid liggende, beplante erven geven het landschap een schilderachtige aanblik. Verspreid in het Twentse landschap staan boerderijen met een streekeigen architectuur, landgoederen en buitenplaatsen, verbonden door een fijnvertakt en bochtig wegennet.

3.3.2 BEEKDAL LOOLEE

Dit beekdalen matenlandschap grenst aan essen en een kampenlandschap. Het is een plat en open beekdal met weinig bebouwing waarbij de randen van het beekdal worden geaccidenteerd door een krans van bebouwing.

Afbeelding 3.5

Zone Beekdal Loolee

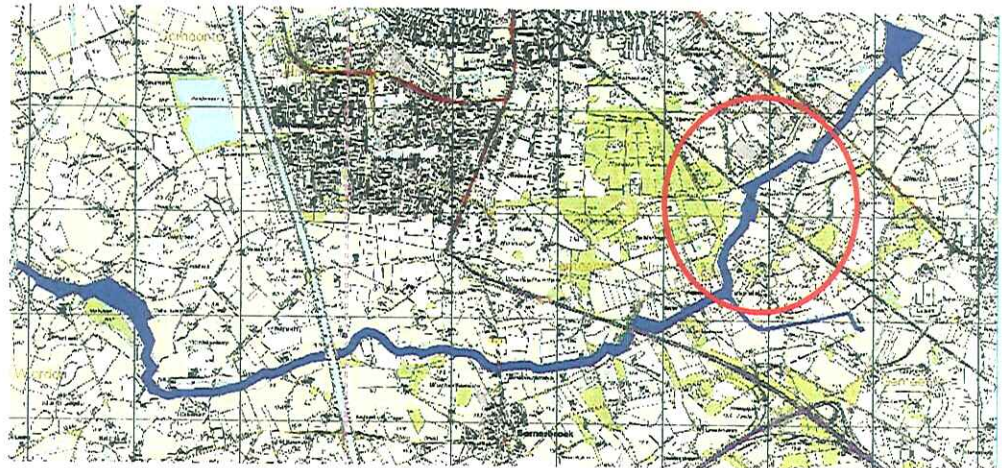

3.3.3 TUSVELDER WATERLEIDING / ELHORSTVELD

Hier bevindt zich een jong (heide) ontginningen landschap dat van oorsprong moerassig was met een overgang naar het relatief smalle beekdal van de Tusvelder waterleiding. Het gebied heeft een besloten karakter, broekontginningen met elzensingels en op het Elhorstveld een markante strokenverkaveling met elzen-beplanting. Op het stuwval plateau is een dichte bosrand. Het gebied bevindt zich grotendeels tussen UCN en de afvalstort heuvel (locatie Afvalstort Elhorst/Vloedbelt) die als duidelijk element in het landschap aanwezig is.

Afbeelding 3.6

Zone Tusvelder waterleiding /
Elhorstveld

3.3.4

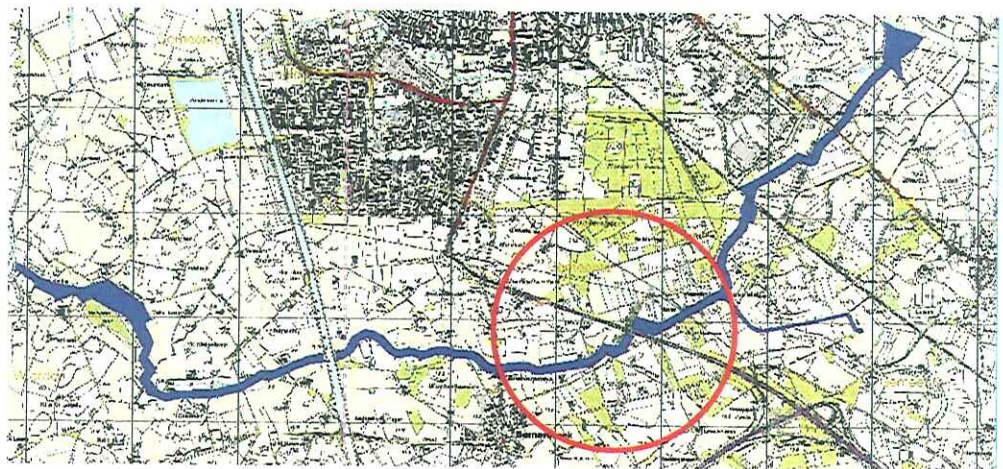
NIEUWE WATERLEIDING OP GRONDMORENERUG

Dit gebied wordt gekenmerkt door een jong (heide)ontginningenlandschap met een rechthoekige verkavelingsstructuur. Het gebied is sterk versnipperd en heeft geen duidelijke agrarische structuur. Er is relatief veel bebouwing.

Het gebied wordt doorsneden door de Rijksweg A35 en doorsnijdt zelf de grondmorenerug. Ook bevinden zich in deze zone dichte bosgebieden met enkele open percelen en er ligt een geïsoleerd natuurgebiedje.

Afbeelding 3.7

Zone nieuwe waterleiding op
grondmorenerug

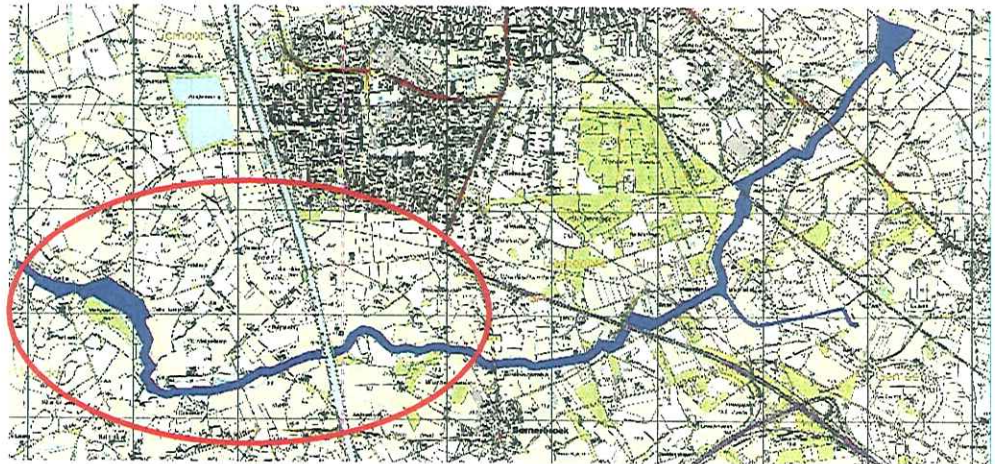
3.3.5

BEEKDAL BORNERBROEKSE WATERLEIDING

Deze zone bestrijkt het grootste deel van de Doorbraak en is een natuurlijk, zeer smal beekdal dat zich ter hoogte van de Eksosche Aa, Mokkelengoor en Bolschersmors verbreed. Het beekdal loopt door een dekzandlandschap met dekzandkopjes en eenmansesjes en is een relatief open gebied met microreliëf, verspreid gelegen bosjes en aftakelende houtwallen. Her en der liggen grotere boerderijen.

Afbeelding 3.8

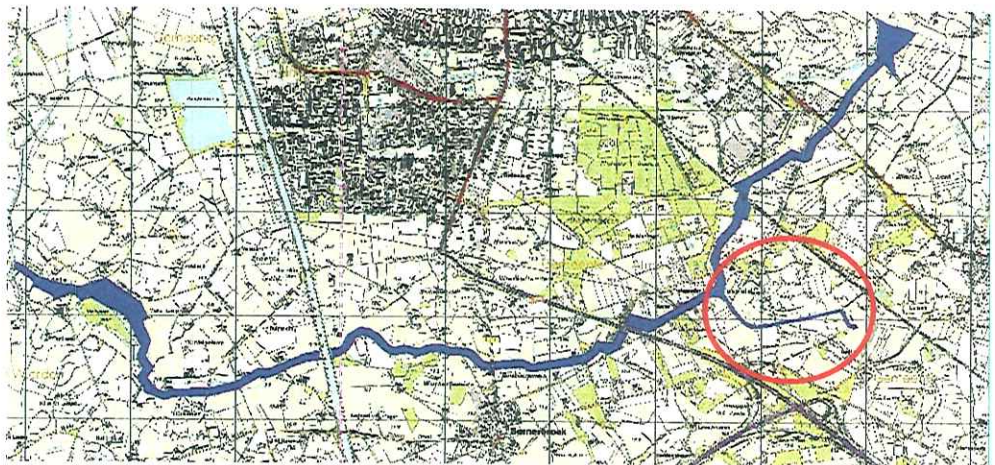
Zone Beekdal Bornebroekse
waterleiding

3.3.6**TUSVELDER WATERLEIDING-ZUID EN AZELERBEEK**

Deze zone ligt in een relatief smal beekdal en matenlandschap dat grenst aan de grondmoreen die goed zichtbaar is in de vorm van de steilrand van de Tusvelder Es. Het landschap heeft een afwisselend en lichtglooiend karakter met in het laagste deel de Tusvelder waterleiding, een vergraven beekje, dat ontstaat in het Fleer. Tusveld zelf is een oude esnederzetting met boerderijen in een krans Om de es. Het landschap is van oorsprong kleinschalig door een houtwallenstructuur.

Afbeelding 3.9

Zone Tusvelder waterleiding-
Zuid en Azelerbeek

3.4**NATUURWAARDEN****3.4.1****WETGEVING*****Vogel en Habitatrichtlijn***

De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het instandhouden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

De Habitatrictlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is.

De Habitatrictlijn kent evenals de Vogelrichtlijn twee beschermingsdoelen:

- de bescherming van gebieden waarin belangrijke habitats en soorten voorkomen; en
- de bescherming van zeldzame en bedreigde planten- en diersoorten.

De Vogel- en Habitatrictlijn worden door de Nederlandse overheid uitgewerkt in nieuwe nationale regelgeving. Zo is de vereiste bescherming van *soorten* overgenomen in de Flora- en faunawet. De *gebiedsbescherming* wordt overgenomen in de (herziene) Natuurbeschermingswet. Van deze nieuwe wetgeving is alleen nog de Flora- en faunawet in werking getreden. Tot het moment dat de herziene Natuurbeschermingswet in werking treedt, vindt gebiedsbescherming plaats door middel van de rechtstreekse werking van de Vogel- en Habitatrictlijn.

Gebiedsbescherming

Binnen of nabij het plangebied van de Doorbraak komen geen natuurgebieden voor die een beschermde status hebben als Speciale Beschermingszone (SBZ of SAC) in het kader van de Vogel- en Habitatrictlijn. Er liggen tevens geen gebieden binnen of in de omgeving van het plangebied die zijn aangewezen als beschermd natuurmonument onder de Natuurbeschermingswet.

Soortbescherming

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden. Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de minister van LNV vrijstelling of ontheffing te krijgen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in verschillende beschermingsniveaus.

3.4.2

VOORKOMENDE NATUURWAARDEN

Algemeen

Op grond van de Flora- en faunawet moet worden onderzocht in hoeverre de aanleg van de Doorbraak zou kunnen leiden tot aantasting van de bestaande natuurwaarden. Om de effecten van de geplande ontwikkeling op de bestaande natuurwaarden inzichtelijk te maken is een natuurtoets uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn neergelegd in het rapport "Bestemmingsplan De Doorbraak, Natuurtoets". In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen beschreven.

Plangebied

Het plangebied wordt gekenmerkt door een kleinschalig cultuurlandschap, met dekzandkopjes, eenmansesjes en verspreid gelegen boerderijen. Het tracé kruist het Twentekanaal. Aan de oostzijde van het kanaal liggen enkele loofbosjes langs de Bornerbroekse waterleiding. Aan de westzijde is het landschap wat opener en ligt het tracé temidden van grasland en enkele akkers.

Hier ligt ook het Mokkelengoor, een natuurreservaat van Staatsbosbeheer.

Dit gebied bestaat uit een (wilgen)broekbos, omgeven door soortenrijke schraalgraslanden met veel zeldzame en bedreigde plantensoorten. In het Mokkelengoor komen de meest waardevolle habitats van het plangebied voor.

Onderzoeksresultaten

Door middel van veldbezoeken en bureauonderzoek zijn eerst de bestaande natuurwaarden in en rondom het plangebied onderzocht. De veldonderzoeken in het westelijk deel van het plangebied hebben vroeg in het jaar plaatsgevonden, die in het oostelijk deel in de zomer. Daarom konden niet altijd waarnemingen van planten en dieren zelf gedaan worden. Wel is de potentie vastgesteld van habitats als de beek, bosjes, graslanden, akkers, sloten en ruigten. Het bureauonderzoek heeft plaatsgevonden aan de hand van gegevens van het Natuurloket. Op basis van de veldbezoeken en het bureauonderzoek is vastgesteld dat er in het plangebied een aantal beschermde dier- en plantensoorten voorkomt.

Vaatplanten

- In het plangebied zijn geen internationaal beschermde soorten aangetroffen. Wel zijn acht nationaal beschermde soorten aangetroffen. Verder zijn er 19 soorten van de Rode Lijst 2000 waargenomen en drie soorten van de Rode Lijst 1990 die niet meer op de Rode Lijst 2000 staan.
- Ten slotte zijn er in totaal 20 doelsoorten aangetroffen, waarvan alleen Waterkruiskruid geen Rode Lijst-soort is.

Zoogdieren

In het plangebied komen verschillende soorten vleermuizen voor. In het Nijreesbos komen o.a. voor de Rosse vleermuis, Grootoorvleermuis, Laatvlieger en Baardvleermuis. Langs het Twentekanaal komen de Watervleermuis en de Meervleermuis voor. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen bekend. Oudere bosgedeelten en gebouwen rondom het plangebied kunnen als verblijfplaats dienstdoen. Kleinschaliger delen van het plangebied kunnen dienstdoen als foerageergebied.

Hoewel ook de Waterspitsmuis in het plangebied voorkomt, is de exacte locatie van zijn leefgebied onduidelijk. Het huidige karakter van de Bornerbroekse waterleiding is ongeschikt als habitat voor de Waterspitsmuis. Wel kan deze soort in de toekomstige situatie in de Doorbraak voorkomen.

De andere soorten zoogdieren in het plangebied zijn algemene soorten van het agrarisch cultuurlandschap. Zij zullen vooral voorkomen in bosjes, houtwallen en rondom boerderijen.

In het plangebied komen waarschijnlijk ook algemene soorten voor als Haas, Konijn, Mol en mogelijk ook Wezel en Hermelijn.

Vogels

In het plangebied komen verschillende soorten broedvogels voor. Zo broeden de Groene specht en Patrijs in het Mokkelengoor en omgeving. Ook komt de Grutto voor. De Steenuil broedt in de omgeving van de monding van de Doorbraak in de Eksosche Aa.

De overige soorten zijn algemene soorten van het agrarisch cultuurlandschap. Zij zullen vooral broeden in de diverse bosjes, landschapselementen en rondom boerderijen. Naast de hiervoor genoemde broedvogels komen er in het plangebied ook wintervogels voor, waaronder vooral Dodaars, Knobbelzwaan, Wintertaling, Waterhoen en Meerkoet.

Amfibieën en reptielen

Via het Natuurloket konden geen gegevens worden verkregen over het voorkomen van amfibieën. Op basis van landelijke en provinciale verspreidingskaarten komen waarschijnlijk in het plangebied voor: Kleine watersalamander, Gewone pad, Knoflookpad, Boomkikker, Bruine kikker, Groene kikker en Levendbarende hagedis.

Alle soorten amfibieën zijn beschermd door de Flora- en faunawet. Knoflookpad en Boomkikker zijn opgenomen op de Rode Lijst.

Vissen

In de Bornerbroekse waterleiding komen twee beschermde vissoorten voor.

De Kleine modderkruiper is aangetroffen in het gedeelte dicht bij de monding.

Het Bempje komt hier ook voor, en bovendien in het traject direct ten westen van de kruising met het Twentekanaal.

Er zijn geen gegevens bekend van vissen in de Tusvelder waterleiding. Mogelijk komen hier ook de Kleine Modderkruiper en het Bempje voor.

Insecten

In het oostelijke deel van het Mokkelengoor, niet ver van de Bornerbroekse waterleiding, komt het Heideblauwtje voor. Deze soort staat op de Rode Lijst. Er zijn geen gegevens beschikbaar over libellen.

3.4.3

GEVOLGEN AANLEG DE DOORBRAAK

Voor een drietal in het kader van de Flora- en faunawet beschermde plantensoorten is er kans dat groeiplaatsen verloren gaan door vergraving of inundatie. Het gaat om Gewone vogelmelk, Dotterbloem en Brede wespenorchis. Andere wettelijk beschermde planten zullen geen effecten ondervinden van de aanleg van de Doorbraak, omdat ze in natuurgebieden voorkomen die in hun huidige staat blijven bestaan.

Broedvogels zullen vrijwel geen effecten ondervinden van de aanleg van de Doorbraak, mits het kappen en rooien van beplanting en graafwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het plangebied heeft een zeer beperkte waarde voor overwinterende vogels, en deze soorten hebben volop uitwijkmogelijkheden naar omliggende gebieden.

Van algemene soorten zoogdieren en amfibieën en de vissoorten Bempje en Kleine modderkruiper zal het leefgebied aangetast worden. Ook kunnen deze dieren onopzettelijk verstoord of gedood worden bij het uitvoeren van de inrichtingswerkzaamheden. Het gaat om algemene soorten, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

In het algemeen geldt, dat voor vrijwel alle genoemde planten- en diersoorten in de toekomstige situatie een verbetering ontstaat van het leefgebied.

3.4.4 JURIDISCHE CONSEQUENTIES

Het vernielen van planten en het verstoren, verontrusten en doden van dieren en het aantasten van de leefgebieden van planten en dieren is verboden op grond van de algemene verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Indien echter de gunstige staat van instandhouding van de soorten gewaarborgd blijft, is ontheffing of vrijstelling mogelijk. Voor vogels geldt dat geen ontheffing verleend kan worden. Dit betekent dat werkzaamheden waarbij effecten op vogels te verwachten zijn, buiten het broedseizoen plaats moeten vinden.

Omdat geen inbreuk wordt gemaakt op de gunstige instandhouding van de betreffende beschermde soorten, en het plan bovendien voorziet in een aanmerkelijke uitbreiding van de leefgebieden voor veel soorten zijn mitigerende en compenserende maatregelen niet nodig.

Op 10 maart 2004 is de gevraagde ontheffing (als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet), voor het deeltracé ten westen van het Twentekanaal, met daaraan verbonden voorwaarden verkregen van het ministerie van LNV.

3.5 ARCHEOLOGIE

3.5.1 ALGEMEEN

In 1992 is in Valletta, de hoofdstad van Malta, het Europees Verdrag over de bescherming van het archeologisch erfgoed afgesloten. Het verdrag van Malta regelt onder meer dat het archeologisch belang wordt meegewogen in de besluitvorming rond de ruimtelijke ordening. Het verdrag wordt momenteel in de Nederlandse wetgeving uitgewerkt.

Voor het gehele tracé is een Standaard Archeologische Inventarisatie uitgevoerd (zie 3.5.2). Op grond daarvan is een Inventariserend Veldonderzoek uitgevoerd voor het deel dat als eerste wordt aangelegd: het deel vanaf de Eksosche Aa tot aan de Ypeloweg (zie 3.5.3).

3.5.2 STANDAARD ARCHEOLOGISCHE INVENTARISATIE

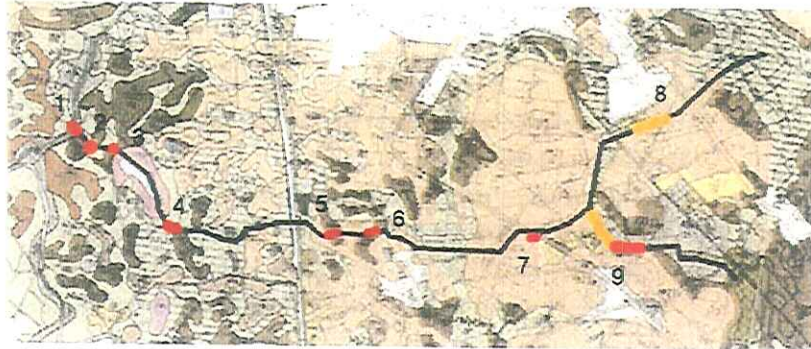
Voor de ontwikkeling van de Doorbraak is een Standaard Archeologische Inventarisatie uitgevoerd. Dit onderzoek heeft tot doel om inzicht te krijgen in de mogelijke archeologische waarden langs het tracé. Hiernaast is een risico-inschatting gemaakt van de mogelijke effecten van grondwerkzaamheden op archeologische waarden. De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in het rapport "Standaard Archeologische Inventarisatie de Doorbraak". In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen beschreven.

De Indicatieve kaart Archeologische Waarden (IKAW) geeft voor het plangebied een gedifferentieerd beeld van lage, middelhoge en hoge archeologische verwachtingswaarden. De IKAW volgt grotendeels de geomorfologische en bodemkaart van het traject. Zo hebben de hoge zwarte enkeerdgronden en haarpodzolen een hoge verwachtingswaarde en de laarpodzolen en gooreerdgronden een middelhoge verwachtingswaarde. Waar de nieuw aan te leggen watergang deze gronden 'snijdt' is er volgens de IKAW een hoge tot middelhoge trefkans op archeologische waarden.

Het betreft hier delen van de zones Tusvelder waterleiding/Elhorstveld, Tusvelder waterleiding-Zuid en Azelerbeek en delen van de zone van het smalle beekdal van de Bornerbroekse waterleiding.

Afbeelding 3.10

Negen deellocaties van hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde

Ten westen van het Twentekanaal, in de omgeving van Ijpelo, wordt het gebied Wolthuis aangemerkt als een terrein van hoge archeologische verwachtingswaarde.

Het Mokkelengoor wordt aangemerkt als een terrein van archeologische betekenis.

Het Entelder, nabij Enter, heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Ten oosten van de beekdal Loolee, bij Albergen, heeft het gebied "Brektum" volgens de IKAW een hoge archeologische verwachtingswaarde.

Tijdens een Standaard Archeologische Inventarisatie wordt ook het ARCHIS-systeem geraadpleegd. Dit systeem wordt onderhouden door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en omvat een overzicht van archeologische vondsten en monumenten in Nederland.

Langs het tracé van de Doorbraak hebben veel waarnemingen in het ARCHIS-systeem betrekking op de zone rondom de Bornerbroekse waterleiding, ten westen van Ijpelo.

Een groot deel van de waarnemingen uit het ARCHIS bestand en de terreinen van hoge archeologische waarden kunnen volgens de IKAW worden gedateerd in het Mesolithicum (9000-5300 v. Chr.) en zijn verbonden met een economie van jagen - verzamelen. Vondsten uit deze periode betreffen vooral bewerkte stukken vuursteen.

De vondsten uit het Neolithicum (5300-2000 v. Chr.) zijn met name losse vondsten van geslepen bijlen.

Uit de ARCHIS waarnemingen blijkt dat er ook andere archeologische perioden in het onderzoeksgebied zijn vertegenwoordigd, met name in de omgeving van Ijpelo. Het betreft hier vondsten uit de late Bronstijd (1250-800 v. Chr.), IJzertijd (800-12 v. Chr.), de Romeinse tijd (12 v. Chr. 450 na Chr.) en de late Middeleeuwen (1050-1500 na Chr.).

De periode van de vroege middeleeuwen (450-1050 na Chr.) is in het onderzoeksgebied ondervertegenwoordigd.

3.5.3

INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

Op basis van het Programma van Eisen van de provincie Overijssel is een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd voor het tracédeel tussen de Eksosche Aa en de Ypeloweg.

In het verwachtingsmodel is uitgegaan van de mogelijkheid dat er archeologische waarden uit prehistorie en uit historische tijden in het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn. De dateerbare archeologische indicatoren die zijn aangetroffen (geglazuurd aardewerk en baksteenresten, allen in de A-horizont), zijn afkomstig uit de periode van de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd. Archeologische indicatoren uit vroegere perioden zijn niet aangetroffen.

Vrijwel het gehele plangebied vertoont een verstoord bodemprofiel. Twee gebieden vormen hierop een uitzondering:

- In het uiterste westen van het plangebied nabij de Eksosche Aa waar het oorspronkelijke profiel, intact aanwezig is onder een opgebrachte laag zand. Het oorspronkelijke profiel bestaat deels uit veen. Het veen is waarschijnlijk ontstaan in een oude beekmeander. Bewoning zal in dit deel van het plangebied niet hebben plaatsgevonden.
- In het centrum van het plangebied bevindt zich een es die is gelegen op een rivierduin. Een gebied met een dergelijke context (een hoog gelegen rivierduin nabij een beek) is bij uitstek geschikt voor bewoning. Bovendien is het bodemprofiel van de es intact. Eventuele archeologische waarden kunnen daarom eveneens intact in de bodem aanwezig zijn.

De overige essen die volgens Stiboka in het plangebied aanwezig zijn, zijn verdwenen. Het terrein is geëgaliseerd en de esdekken zijn hierbij over omliggende, lager gelegen beekbedgronden verspreid. Hierbij zijn de onderliggende dekzandlagen door ploegen verstoord. Het is daarom niet te verwachten dat eventueel aanwezige archeologische waarden in deze delen van het plangebied intact in de bodem aanwezig zijn.

Op grond van deze resultaten is het inrichtingsplan zodanig aangepast dat de genoemde locatie in het centrum van het plangebied niet wordt aangetast. Er vinden daar geen bodemverstorende activiteiten plaats. Nader archeologisch onderzoek is dan ook niet nodig.

HOOFDSTUK

4 De Doorbraak

4.1

UITGANGSPUNTEN

De Doorbraak sluit aan bij de bestaande landschapskenmerken en natuurlijke potenties van het gebied. Bij het ontwerp van de Doorbraak is ook de inrichting van de randzones betrokken. De vormgeving van de nieuwe watergang kan worden getypeerd als de benedenloop van een natuurlijk riviertje. De Doorbraak vormt in feite een voortzetting van de Loolee. De nieuwe watergang volgt zoveel mogelijk de natuurlijke hoogteligging van het terrein. Hierbij worden waardevolle groen- en landschapselementen zoveel mogelijk gespaard. Extensieve vormen van recreatief medegebruik zijn op verschillende plekken mogelijk, in de vorm van landschap- en natuurbeleving.

Het streefbeeld dat op de lange termijn moet ontstaan, is een waterloop die als gevolg van de dynamiek in het watersysteem zijn eigen weg mag zoeken binnen een 75 meter brede zone. Door grote verschillen in de waterafvoer zal een meanderend riviertje ontstaan door een gebied (de zonering van de Doorbraak) dat regelmatig aan overstromingen wordt blootgesteld. Lage afvoeren zullen door een kleine stroomgeul stromen. Hogere afvoeren vragen een groter doorstromend profiel. Het oppervlaktewaterpeil zal een natuurlijker verloop krijgen. Lage afvoeren leiden tot lage waterpeilen, hoge afvoeren tot hoge peilen. Dit streefbeeld wordt het riviermodel genoemd: een riviertje gelegen in een zomer- en een winterbed.

Het bovengeschetste streefbeeld kan momenteel vanwege de bestaande functies in het gebied niet worden gerealiseerd. Vanwege het huidige landgebruik bestaan er wensen ten aanzien van het beheer van het oppervlaktewater. Zo vraagt de landbouw gedurende het groeiseizoen voldoende water voor de gewasproductie. Ook het aangrenzend natuurgebied Mokkelengoor vaart wel bij een hoge grondwaterstand gedurende de periode waarin er onder natuurlijke omstandigheden juist sprake is van een kleine waterafvoer. Het riviermodel veroorzaakt in de zomerperiode plaatselijk verlaging van grondwaterstanden in de omgeving. Gekozen wordt de Doorbraak in te richten volgens het beekmodel. Het beekmodel voorziet in de instandhouding van het huidige, hogere oppervlaktewaterpeil gedurende de zomermaanden. In tijden van lage waterafvoer wordt het water in het gebied vastgehouden door middel van een aantal vistrappen in de beek en een stroomgeul in het beekdal. In natte periodes zal het beekdal inunderen.

Huiskavels

Bij het bepalen van het tracé van De Doorbraak is waar mogelijk rekening gehouden met de bestaande verkaveling en de ligging van huiskavels. Uitgangspunt is dat huiskavels van grondgebonden hoofdberoepsbedrijven niet worden verkleind.

Peilbeheer

Het zoveel mogelijk voorkomen van ongewenste effecten op de waterhuishouding is één van de uitgangspunten bij de Doorbraak.

De waterloop is ontworpen op basis van normen die in het waterbeheerplan van het waterschap zijn vastgelegd. Eén van de normen heeft betrekking op de drooglegging. De drooglegging is het verschil tussen oppervlaktewaterpeil en het aanwezige maaiveld. Doordat het maaiveld in het gebied varieert, is het onmogelijk overal een optimale drooglegging te realiseren. Om deze reden stelt het waterschap zich tot doel dat 95% van het invloedsgebied dat landbouwkundig in gebruik is voldoet aan een drooglegging van 0,80 m bij een waterafvoer in een voorjaars situatie (1/4Q-situatie). Als gevolg van de maaiveldvariatie hebben grote delen van het gebied in de huidige waterbeheersings situatie een grotere drooglegging dan is voorgeschreven.

In het ontwerp van de Doorbraak is rekening gehouden dat gedurende grote delen van het jaar het oppervlaktewater op peil wordt gehouden. Dit wordt gerealiseerd door in het traject vistrappen te plaatsen. Hierdoor is een streefpeil in te stellen. In het ontwerp is rekening gehouden met vaste peilen die zo zijn gekozen dat deze zo gunstig mogelijk zijn voor het totale invloedsgebied. Uitgangspunt hierbij is dat het gemeenschappelijk belang prevaleert boven het individuele belang.

Indien blijkt dat de rekenresultaten niet overeen stemmen met de werkelijkheid is beperkte bijsturing van het oppervlaktepeil mogelijk. De eerste en/of de tweede trede van elke vistrap zal als regelbaar element in de vistrap worden aangebracht.

Beheer en onderhoud

Aangezien er vanuit de inrichting van de Doorbraak een duurzaam en vooral functioneel en doorlopend systeem wordt aangelegd is een eenduidig beheer en onderhoud over de gehele lengte een vereiste. Daarom zal de coördinatie van beheer en onderhoud van de natuurstroken in handen worden gelegd van Landschap Overijssel. Dat neemt niet weg dat er ruimte is voor particulieren om deel te nemen aan de uitvoering van dit beheer. Wanneer grondeigenaren hun bezit niet willen verkopen, maar zelf invulling willen geven aan het realiseren van de opgelegde natuurdoelen en het daartoe te voeren beheer kan dat in een beheersregeling worden vastgelegd. Landschap Overijssel zal de bepalingen opleggen ten aanzien van het te voeren beheer om tot een gewenste beheervorm te komen voor de totale Doorbraakzone. Via de Subsidieregeling Natuurbeheer kan de financiële vergoeding worden geregeld. Het waterhuishoudkundig beheer blijft bij het waterschap.

4.2**BESCHRIJVING PER ZONE**

Binnen het tracé van de Doorbraak zijn de volgende zones herkenbaar:

- Beekdal Loolee;
- Tusvelder waterleiding / Elhorsterveld;
- Nieuwe waterleiding op grondmorenerug;
- Beekdal Bornerbroekse waterleiding;
- Beekdal Tusvelder waterleiding / Azelerbeek.

De inrichting van de zones wordt in de volgende paragrafen van bovenstrooms naar benedenstrooms beschreven en geïllustreerd met een inrichtingsschets.

Elke schets bestaat uit een (geschematiseerd) dwarsprofiel en bovenaanzicht. In het bovenaanzicht is met donkerblauw de stroomgeul ingekleurd. Door deze geul stroom gedurende het gehele jaar water. De lichtblauwe en groene zone inunderen gemiddeld elk jaar. In deze zone komt begroeiing voor. Aan de buitenrand zijn de ruigtezones van 4 meter breed aangegeven in geelbruin. Deze zones zijn mede bedoeld voor de bereikbaarheid van onderhoudsmaterieel en als overgang tussen landbouw- en natuurgebied.

4.2.1

BEEKDAL LOOLEE

Deze zone loopt vanaf de Loolee tot aan de weg Almelo-Zenderen, ten zuidwesten van Almelo.

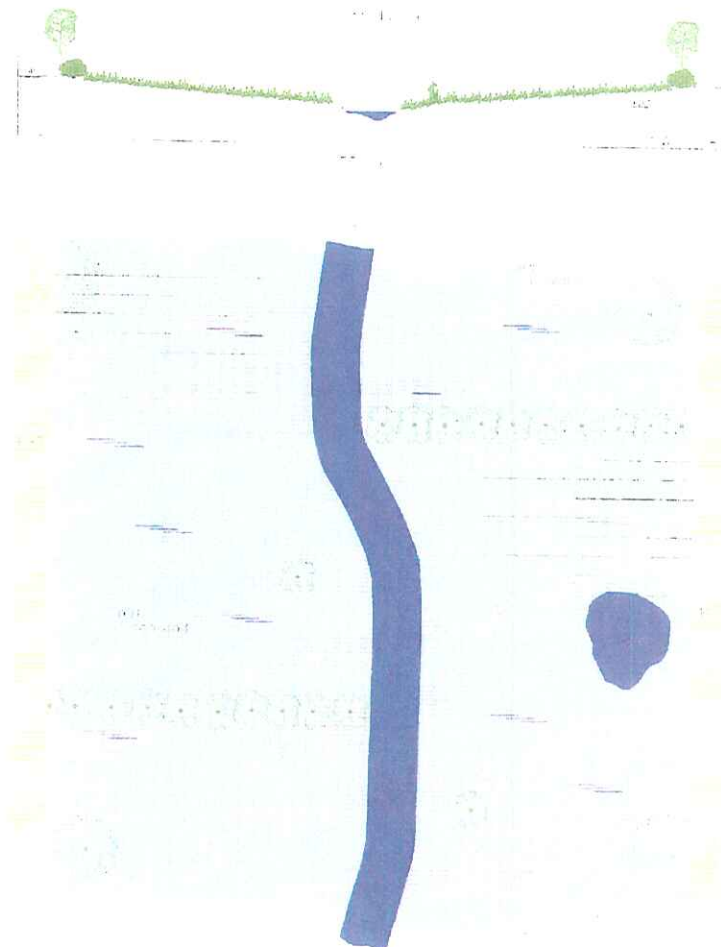
De Bornsebeek wordt via een onderleider onder de Doorbraak door geleid. Bij de kruising van de Doorbraak met de Bornsestraat en de Grote Bavenkelsweg wordt een brug aangebracht.

Kleine landschapselementen worden versterkt/uitgebreid. De uiteindelijke inrichting van het profiel in deze zone varieert, door de aanwezigheid van poelen, broekbosjes en de ligging van de stroomgeul.

In een later stadium wordt de exacte inrichting van het gebied waarin de Loolee, Bornsebeek, Lateraalkanaal en Weezebeek dicht bij elkaar komen nader uitgewerkt.

Afbeelding 4.11

Schets Loolee

4.2.2

ELHORSTERVELD – TUSVELDER WATERLEIDING

Het tracé van de Doorbraak loopt vanaf de weg Almelo-Zenderen langs de gemeentegrens tot aan de spoorlijn Almelo-Borne, waarna globaal het tracé van de huidige Tusvelder waterleiding wordt gevolgd, op de overgang tussen de Tusvelderes en de wat lager gelegen omgeving. Dit deel eindigt bij Tusveld.

Foto 4.1

Poel

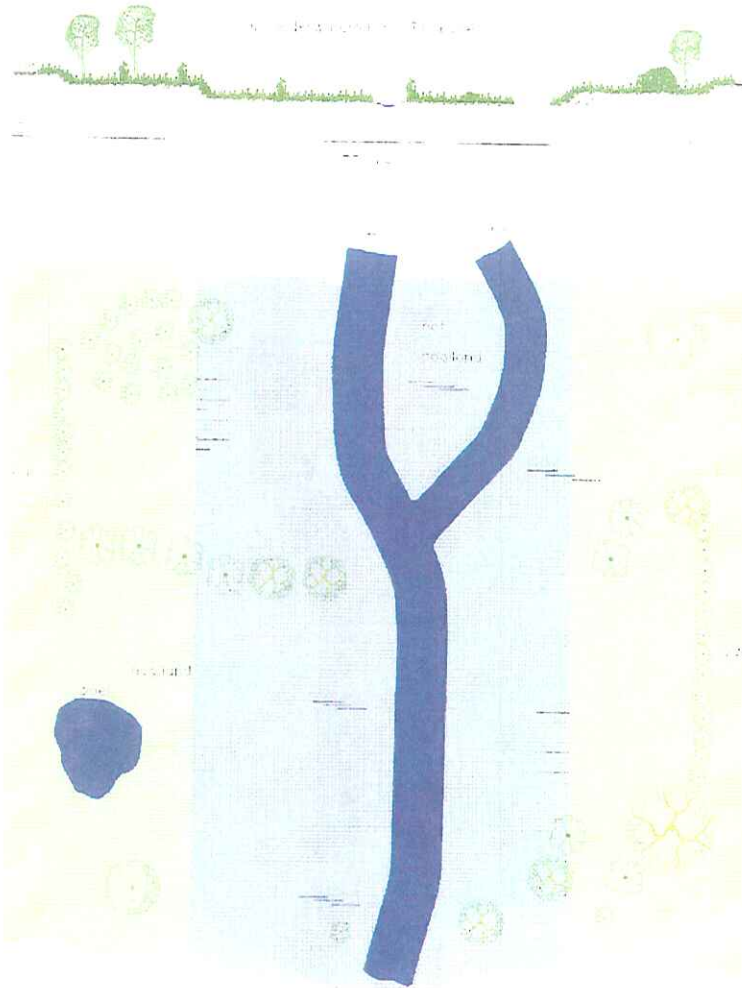

In het gebied tussen UCN en Elhorst worden de lijnbeplantingen (elzen) binnen de zone van de Doorbraak hersteld dan wel doorgezet. Na het kruisen van de spoorlijn wordt de loop van de huidige Tusvelder waterleiding gevolgd. Een aantal poelen en nevengeulen geven variatie aan de inrichting.

De kruising met de spoorlijn wordt uitgevoerd als een duiker.

Afbeelding 4.12

Schets Elhorsterveld / Tusveld
waterleiding

4.2.3**NIEUWE WATERLEIDING OP GRONDMORENERUG**

Dit deel van het tracé loopt vanaf Tusveld tot aan het Maatveld.

Om landschappelijke en hydrologische redenen wordt het profiel van de Doorbraak hier smaller en dieper, met steilere oevers dan in de overige trajecten.

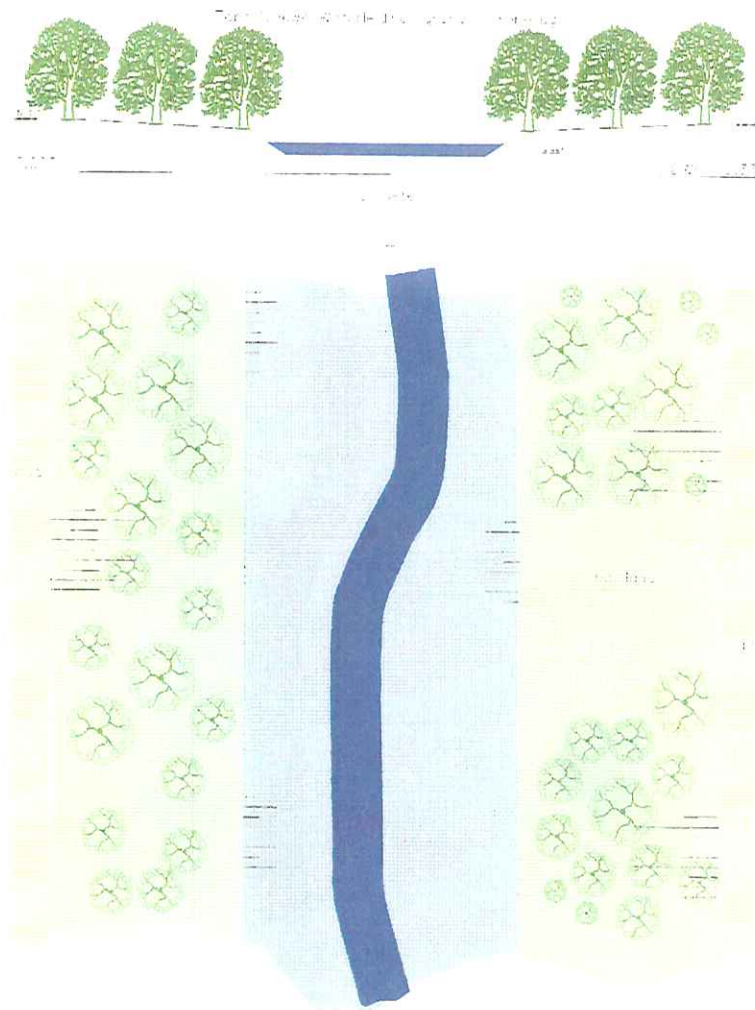
De waterloop wordt in dit deel van het tracé gedeeltelijk begeleid door bosstroken. Er ontstaat hierdoor afwisselend een open of juist gesloten landschappelijk beeld. Door de relatief hoge ligging en dus drogere gronden zijn bomen in dit gebied goed inpasbaar.

De A35 vormt een ecologische barrière. Om het effect hiervan te beperken is langs de kruising met de A35 een ecodeuct voorzien. Door middel van een aantal houtopstanden wordt een afscheiding gecreëerd tussen de Doorbraak en de A-35. Hierdoor wordt de verstoring van de A35 op de ecologische verbindingzone beperkt.

De kruising met de A35 wordt uitgevoerd als een duiker. Bij de kruising van de zijweg bij Krikkenhaar wordt een brug aangelegd, evenals bij de kruising van de weg ten noorden van de sportvelden. Op de laatstgenoemde locatie wordt ook een vistrap geplaatst.

Afbeelding 4.13

Schets nieuwe waterleiding

4.2.4

BORNERBROEKSE WATERLEIDING

Dit deel van het tracé volgt globaal het huidige tracé van de Bornerbroekse waterleiding vanaf de Bolschermors tot aan de Eksosche Aa. Hierbij is ten oosten van het Twentekanaal veelal een iets noordelijker tracé aangehouden dan de huidige ligging van de Bornerbroekse waterleiding op grond van een betere inpassing in de verkaveling.

Gezien het verhang en de gevarieerde bodemopbouw lijkt dit deel van de Doorbraak de meeste kansen te bieden voor het optreden van natuurlijke erosie- en sedimentatieprocessen.

Foto 4.2

Meandering

Ten oosten van het Twentekanaal worden de aanwezige bosclementen versterkt. De steilrandjes van de kampen begrenzen hier het dal van de Doorbraak.

Bij de kruising met het Twentekanaal wordt een nieuwe onderleider aangebracht. De barrièrewerking van het kanaal wordt verminderd door de aanleg van fauna uittreeplaatsen.

Vanaf het Twentekanaal tot aan het Mokkelengoor wordt enige lijnbeplanting aangebracht. In het Natuurgebiedsplan Zuid-Twente is aangegeven dat er rondom het Mokkelengoor nieuwe natuur wordt ontwikkeld. De Doorbraak loopt langs de noordzijde van het Mokkelengoor.

Vanaf het Mokkelengoor tot aan de Eksosche Aa volgt de Doorbraak de huidige loop van de Bornerbroekse waterleiding.

Foto 4.3

Vistrap

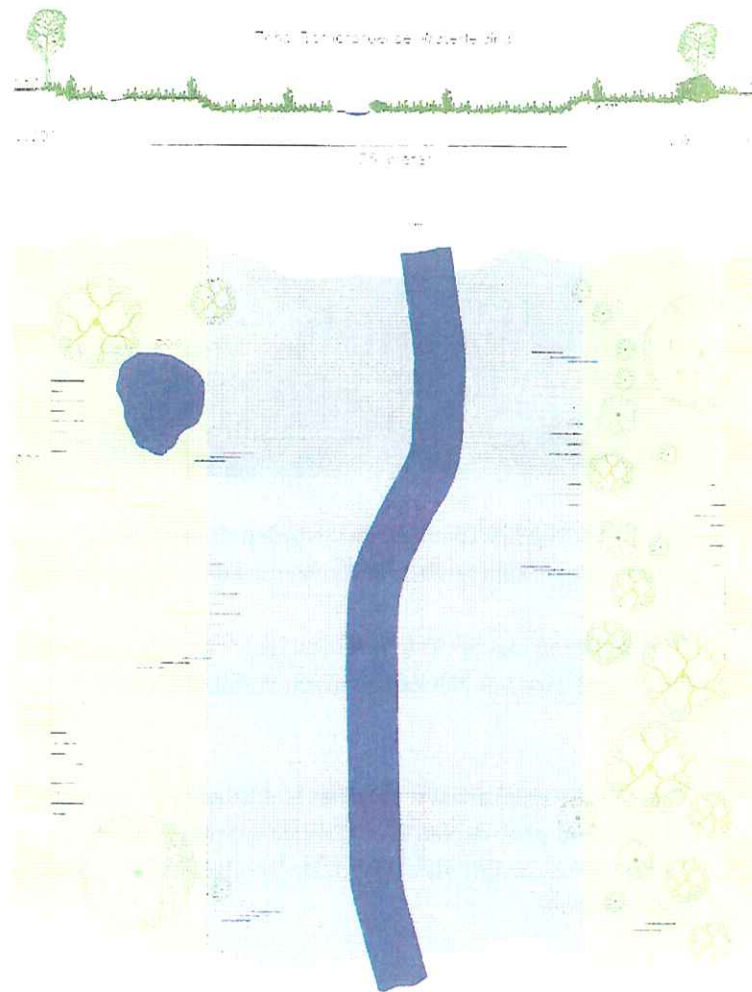

De inrit met brug vanaf de Ypeloschoolweg naar het zuiden, direct ten oosten van de Eksosche Aa, en de brug in de Broezeweg komen te vervallen. De brug in de Ypeloweg zal worden aangepast op de ecologische randvoorwaarde. In de toekomst vervalt ook de stuw bij de instroming in de Eksosche Aa. Op korte termijn wordt deze stuw echter aangepast aan de nieuwe situatie.

Afbeelding 4.14

Schets Bornebroekse
waterleiding

4.2.5

BEEKDAL AZELERBEEK – TUSVELDER WATERLEIDING

Dit deel van het tracé vormt de verbinding van de Azelerbeek met de Doorbraak. Er wordt een kortsluiting gemaakt tussen de Azelerbeek en het dal van de Tusvelder waterleiding.

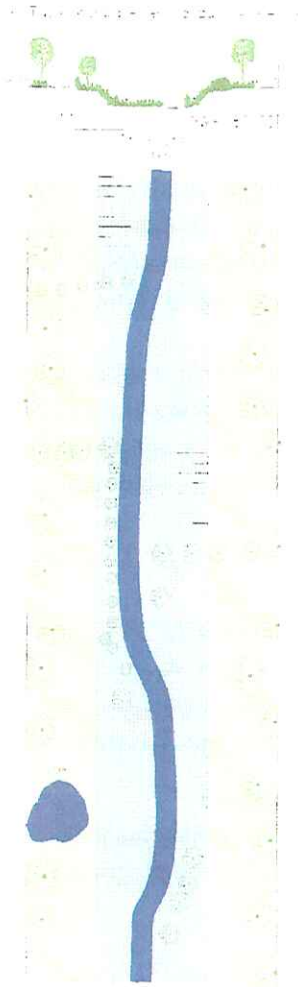
Langs het beekdal van de Tusvelder waterleiding wordt de lijnbeplanting hersteld. De zichtbaarheid van de steilrand van de es wordt versterkt. Voor het ecologisch functioneren van de Azelerbeek is het wenselijk om over te gaan tot een extensievere vorm van landgebruik, o.a. door een hooiland beheer van het gehele beekdal.

De nieuwe waterloop in dit traject is veel beperkter van omvang dan het hoofdtracé van de Doorbraak, circa 25 meter.

De kruisingen met infrastructuur worden aangepast.

Afbeelding 4.15

Schets Azelerbeek

Foto 4.4

Natuurlijke inrichting

4.2.6

BRUGGEN

De Doorbraak wordt op vele locaties gekruist door wegen. Bestaande bruggen zullen veelal worden vervangen door nieuwe bruggen. Om de herkenbaarheid van de kruisingen van wegen over de Doorbraak te accentueren zullen alle bruggen over de Doorbraak een zelfde beeldbepalend ontwerp krijgen. De brug zelf krijgt een ruime overspanning waardoor er voldoende ruimte ontstaat voor de beek met aan beide zijden van de beek een droge zone. Op deze wijze wordt een natte en een droge passage voor flora en fauna gerealiseerd. Bij grote afvoeren zal de totale breedte onder de brug tijdelijk tot het natte profiel horen.

De wegen naar de brug worden binnen de Doorbraakzone verhoogd aangelegd. De ontstane grondlichamen hebben een vloeiend verloop naar de overstromingsvlakte van de Doorbraak toe. Langs de brug zelf zal ook aan beide zijden een groene zone worden gecreëerd waardoor de ecologische verbindingzone wordt geaccentueerd.

4.3

WATERTOETS

Eén van de doelstellingen van de Doorbraak is het aankoppelen van de Loolee en de Azelerbeek op het stroomgebied van de Midden-Regge. De verandering van het oppervlaktewatersysteem zal effect hebben op de omgeving. In deze paragraaf worden de effecten beschreven van de Doorbraak op het oppervlaktewatersysteem en het grondwatersysteem.

Effecten op oppervlaktewatersysteem

Om het effect te kunnen bepalen van de Doorbraak op het oppervlaktewatersysteem, is een hydraulisch model opgebouwd in het rekenprogramma Sobek. Met dit model zijn drie situaties doorgerekend, namelijk:

- de bestaande (uitgangs)situatie;
- het beekmodel (ontwerp met zomerpeilen als bestaande situatie, door vistrappen);
- het riviermodel (ontwerp met minder beheerst zomerpeil).

Voor elke situatie zijn drie afvoerscenario's doorgerekend. Bij elke afvoerscenario is de huidige situatie vergeleken met enerzijds het beekmodel of anderzijds het riviermodel. De betreffende afvoerscenario's zijn:

- de basisafvoer (1/100 Q-situatie);
- de afvoer bij voorjaarsituatie (1/4 Q-situatie);
- een extreme afvoer, die gemiddeld één of twee keer per 100 jaar voorkomt (de 2Q-situatie).

Uit het model blijkt, dat het beekmodel nagenoeg hetzelfde functioneert als het huidige oppervlaktewatersysteem. Dit geldt voor alle afvoersituaties die zijn doorgerekend.

In de voorjaarsituatie ($\frac{1}{4}$ Q) verbetert de drooglegging ten opzichte van de normen die zijn vastgelegd in het waterbeheerplan. In de voorjaarsituatie wordt er namelijk voor 95% van het invloedsgebied een drooglegging gerealiseerd van 0,80 meter. In de huidige situatie is de drooglegging overwegend groter dan 0,80 meter.

Bij extreme afvoeren (2Q-situatie), die gemiddeld één keer per 50 à 100 jaar voorkomen, zal er een kleiner gebied inunderen dan thans het geval is. Een goed voorbeeld van zo'n extreme afvoersituatie is de situatie die plaatsvond in oktober 1998.

Effecten op grondwatersysteem

In opdracht van het waterschap Regge en Dinkel is door TNO-NITG een numeriek grondwatermodel van het Regge stroomgebied gebouwd. Dit model is gebruikt voor het doorrekenen van de beïnvloeding van het grondwater door de nieuwe Doorbraak waterloop.

Het topsysteem in het Regge model is zeer uitgebreid meegenomen, zelfs de kleinste waterlopen (greppels en droge sloten) zijn individueel in het model ingebracht. Hierdoor is de nauwkeurigheid van het model erg hoog.

Het riviermodel leidt in grote delen van het gebied tot lagere grondwaterstanden in de zomer, waarbij de grootste verlagingen zich voordoen bij de doorsnijding van de grondmorenerug bij de A-35. In de wintersituatie treden in het westelijk deel hogere grondwaterstanden op, en lagere in het oostelijke deel. Het beekmodel kenmerkt zich door slechts geringe verandering van de grondwaterstanden. Dit wordt bereikt door de bodem van de Doorbraak ter plekke van de doorsnijding van de grondmorenerug te bekleden en door het plaatsen van een aantal vistrappen.

Keuze voor Beekmodel

De Doorbraak wordt aangelegd conform het Beekmodel: het ontwerp dat qua waterpeilen veel op het huidige oppervlaktewatersysteem lijkt. Dit betekent een kunstmatig hoog peil in de zomer. Zowel landbouw als het aangrenzende natuurgebied Mokkelengoor benutten dit hoge oppervlaktewaterpeil in perioden waarin onder natuurlijke omstandigheden lage peilen (ten gevolge van geringe afvoer) te verwachten zijn. Het peil wordt vastgehouden door op een aantal locaties vistrappen in de watergang te plaatsen. Door de bodem te bekleden ter plekke van de doorsnijding nabij de A-35 worden negatieve effecten in de omgeving voorkomen. Bij hoge afvoeren ontstaan overstromingen binnen de zonering van de Doorbraak, overeenkomstig het riviermodel.

HOOFDSTUK

5

Juridische planopzet

5.1

ALGEMEEN

Een bestemmingsplan bestaat uit voorschriften, een plankaart en een toelichting. De voorschriften en de plankaart vormen samen het juridische bindende deel, voor zowel burgers als overheid. De toelichting heeft geen bindende werking, maar heeft wel een belangrijke functie bij de onderbouwing en beschrijving van het plan en bij de uitleg van de voorschriften.

5.2

PLANKAART

De plankaart geeft de geografische ligging weer van de verschillende bestemmingen en aanduidingen. De bestemmingen en aanduidingen worden in de planvoorschriften verder uitgewerkt.

5.3

VOORSCHRIFTEN

5.3.1

ALGEMEEN

De voorschriften van dit bestemmingsplan zijn verdeeld in vier hoofdstukken. In hoofdstuk 1 de "Inleidende voorschriften", zijn de begripsomschrijvingen opgenomen, wordt de wijze van meten aangegeven en is de dubbeltelbepaling opgenomen. De "Bestemmingsvoorschriften" zijn opgenomen in hoofdstuk 2. Het derde hoofdstuk, "Aanvullende voorschriften", bestaat uit een algemene gebruiksbeplating, overgangsbepalingen, algemene vrijstellingsbevoegdheden en een wijzigingsbevoegdheid. In de slotbepalingen (hoofdstuk 4) zijn een strafbepaling en de beschrijving van de titel van het bestemmingsplan opgenomen.

Het voorliggende bestemmingsplan maakt de realisatie mogelijk van de Doorbraak. De Doorbraak bestaat uit een watergang, geflankeerd door stroken natuur. Het uitgangspunt voor de juridische regeling is, dat de elementen die bepalend zijn voor de toekomstige waterhuishoudkundige, ecologische en landschappelijke kwaliteit van de Doorbraak zo veel mogelijk worden vastgelegd.

5.3.2

BESTEMMINGEN***Algemeen***

De bestemmingsvoorschriften omvatten regels voor het gebruik van de gronden in het plangebied. Daarnaast bevatten de voorschriften regels voor het bouwen op de gronden in het plangebied.

In het voorliggende bestemmingsplan zijn directe (eind)bestemmingen opgenomen. Het is hierdoor mogelijk om te bouwen of te verbouwen nadat er door Burgemeester en Wethouders een bouwvergunning is verleend.

Aan de gronden in het plangebied zijn de volgende bestemmingen toegekend:

- Waterstaatsdoeleinden (artikel 4);
- Verkeersdoeleinden (artikel 5);
- Hoogspanningsleiding (artikel 6);

Waterstaatsdoeleinden

De gronden met de bestemming Waterstaatsdoeleinden zijn in eerste plaats bestemd voor waterhuishoudkundige doeleinden. Het is de bedoeling dat de watergang - op termijn - gaat meanderen binnen het beekprofiel. Hierom is ervoor gekozen om, naast de watergang, ook de (ondiepe) oeverzones en aangelegen natuurstroken op te nemen binnen deze bestemming.

Tevens is ook natuurontwikkeling toegestaan en dragen de betreffende gronden bij aan de landschappelijke kwaliteit ter plaatse.

Ter bescherming van de waterhuishoudkundige, ecologische en landschappelijke waarde van de Doorbraak zijn de bouwmogelijkheden beperkt tot bouwwerken, geen gebouw zijnde. Het is hierdoor mogelijk om bijvoorbeeld informatiepanelen te realiseren langs het tracé.

Hoewel de waterhuishoudkundige, ecologische en landschappelijke functie van de Doorbraak het belangrijkste is, komt er plaatselijk een medegebruiksfunctie voor. Het gaat hierbij om dagrecreatief medegebruik. Langs het gehele tracé is extensief dagrecreatief medegebruik toegestaan.

Ten slotte is de aanleg van infrastructurele voorzieningen, zoals wandel- of fietspaden, toegestaan.

Verkeersdoeleinden

De bestemming "Verkeersdoeleinden" is toegekend aan de verschillende wegen die het tracé van de Doorbraak kruisen.

Behalve verharde en onverharde wegen zijn ten behoeve van de waterhuishoudkundige functie van de Doorbraak ook expliciet bruggen en duikers toegestaan. Om kleine afwijkingen ten opzichte van de bestaande situatie te ondervangen, zijn tevens watergangen en oeverzones toegestaan. Conform de huidige regeling van wegen in en om het plangebied zijn binnen de bestemming Verkeersdoeleinden tevens bermen en beplanting, infrastructurele voorzieningen en nutsvoorzieningen toegestaan.

De bouwmogelijkheden binnen de bestemming Verkeersdoeleinden zijn beperkt tot bouwwerken, geen gebouw zijnde.

Hoogspanningsleiding

De (dubbel)bestemming "Hoogspanningsleiding" is toegekend aan de bestaande hoogspanningsverbinding die de Doorbraak kruist.

De bestemming omvat transport van elektrische energie en daarbij behorende bouwwerken.

HOOFDSTUK

6 Economische uitvoerbaarheid

Ingevolge artikel 9 van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening (BRO '85) dient bij de voorbereiding van een bestemmingsplan onder andere een onderzoek te worden ingesteld naar de uitvoerbaarheid.

De Doorbraak is een gezamenlijk initiatief van het waterschap Regge en Dinkel en de provincie Overijssel. De inhoudelijke voorbereiding ervan loopt al enkele jaren, onder begeleiding van een bestuurlijke begeleidingsgroep (waterschap Regge en Dinkel, provincie Overijssel, Dienst Landelijk Gebied, GLTO, gemeente Wierden, gemeente Almelo, gemeente Borne, ministerie van LNV, directie Oost, Landinrichting Enter, Landschap Overijssel) en een externe ambtelijke projectgroep.

Op 5 december 2001 hebben de betrokken instanties hun commitment uitgesproken ten aanzien van taak-, rol- en budgetverdeling voor de realisatie van de Doorbraak.

Afgesproken wordt onder meer dat:

- 1/3 van de grondverwervingskosten (op basis van agrarische waarde) ten laste komen van het waterschap en 2/3 ten laste van de provincie en het rijk (LNV);
- de inrichtingskosten voor de helft door het waterschap worden gedragen en voor de helft door subsidies van EU, rijk en provincie.

De realisering van de Doorbraak bestaat uit vier fasen. De eerste fase is het traject Mokkelengoor lopend vanaf de Eksosche Aa tot aan het Twentekanaal. De kosten voor deze fase bedragen circa € 8.000.000,- (waarvan circa € 6.000.000,- voor de inrichting en circa € 2.000.000,- voor de grondverwerving). Van de inrichtingskosten is circa € 2.000.000,- afgedekt door Europese subsidies (het "JAF"-project). Daarnaast is in het kader van het urgentieprogramma Reconstructie een subsidie van circa € 1.700.000,- beschikbaar gesteld. De tweede fase is het traject Bornerbroek, lopend vanaf het Twentekanaal tot aan Tusveld. De kosten van deze fase bedragen circa € 15.500.000,-, waarvan circa € 12.000.000,- voor de inrichting en circa € 3.500.000,- voor de grondverwerving.

Voor het traject Bornerbroek heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat een subsidiebeschikking verstrekt van ruim 2,6 miljoen euro in het kader van de tijdelijke regeling eenmalige uitkering bestrijding regionale wateroverlast. Daarnaast is er een subsidiebeschikking verstrekt van ruim één miljoen euro voor recreatieve en landschappelijke aspecten. Het waterschap Regge en Dinkel zal het benodigde krediet voor het traject Bornerbroek eind 2004 beschikbaar stellen.

Hiermee is de economische uitvoerbaarheid van de eerste en de tweede fase verzekerd. Tevens is voor de overige fasen geld gereserveerd in de perspectievennota van waterschap Regge en Dinkel.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de kosten (indicatief) en de onderverdeling naar inrichtings- en grondkosten.

Onderdeel	Kosten (in €)	Waarvan (in €):		
		Subsidies LNV / V&W / EU / prov	Bijdrage provincie / LNV	Bijdrage waterschap
Inrichting	30.000.000	15.000.000		15.000.000
Grondverwerving	10.800.000	-	7.200.000	3.600.000
Totaal	40.800.000	15.000.000	7.200.000	18.600.000

Door de betrokken instanties zijn inmiddels de volgende stappen ondernomen:

Waterschap Regge en Dinkel

- De Doorbraak is opgenomen in het Waterbeheersplan.
- Het waterschap heeft op 27 juni 2003 ingestemd met de aanleg van de Doorbraak en de voor Fase 1 benodigde kredieten beschikbaar gesteld.
- In de perspectievennota 2002-2007 is een bedrag van € 15.000.000,- opgenomen voor de Doorbraak, voor deze zes jaren.

Provincie Overijssel / LNV

- In het Natuurgebiedsplan Zuid-Twente is 71 ha gereserveerd voor de Doorbraak, met financiering van de aankoop via LNV.
- De Doorbraak is opgenomen in het Waterhuishoudingsplan.
- In het landinrichtingsproject Enter wordt geanticipeerd op de komst van de Doorbraak. Gronden kunnen hierdoor worden uitgeruild.

Gemeenten (Almelo-Wierden-Borne-Tubbergen)

De gemeenten hebben medegedeeld dat zij bereid zijn om de noodzakelijke planologische stappen te zetten. De aantakking naar de Azelerbeek maakt geen onderdeel uit van dit bestemmingsplan, maar van het bestemmingsplan buitengebied Borne.

Voor de kosten van aanpassingen aan infrastructuur (bruggen) is een verdeelsleutel opgesteld tussen gemeenten en waterschap.

Planschade

Voor zover blijkt dat een belanghebbende ten gevolge van de ontwikkeling van de Doorbraak schade meent te lijden, welke redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en waarvan de vergoeding niet door aankoop, onteigening of anderszins is verzekerd kan op grond van artikel 49 van de wet ruimtelijke ordening (WRO) een verzoek tot schade ingediend worden bij de desbetreffende gemeente.

Het waterschap heeft zich bereid verklaard verzoeken tot planschadevergoeding van de gemeenten over te nemen, op de wijze zoals die in een nadere overeenkomst tussen gemeenten en waterschap is vastgelegd. Inmiddels is een onderzoek naar mogelijke schadecomponenten afgerond.

HOOFDSTUK 7

Maatschappelijke uitvoerbaarheid

7.1 VOOROVERLEG

Overeenkomstig art. 10 BRO is het voorontwerp-bestemmingsplan voorgelegd aan lokale overheden en de betrokken diensten van provincie en rijk. De ontvangen reacties en de beantwoording daarvan zijn verwerkt in een Reactienota.

7.2 INSpraak

Van 25 september tot en met 24 oktober 2003 heeft het voorontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegen, samen met het ontwerpbesluit van het waterschap en het verzoek tot vrijstelling als bedoeld in artikel 19, lid 1 WRO voor het tracé dat valt binnen de gemeente Wierden. Op 29 september 2003 heeft een informatiedag en inspraakavond plaatsgevonden. Naar aanleiding van de informatie die op 29 september is verstrekt, heeft een aantal insprekers mondelinge toelichting gevraagd. Allen is geadviseerd om, indien gewenst, schriftelijk te reageren. In januari 2004 is met een aantal indieners van zienswijzen mondeling van gedachten gewisseld. De ontvangen inspraakreacties en de beantwoording daarvan zijn verwerkt in een Reactienota.

Van 14 juli tot en met 10 augustus 2004 heeft het ontwerp-bestemmingsplan voor de Doorbraak in de gemeente Almelo ter inzage gelegen. Op 13 september heeft een hoorzitting plaatsgevonden, gevolgd door een nadere toelichting op 18 november. Het bestemmingsplan is vastgesteld door de Gemeenteraad op 27 januari 2005.

